

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

O lămurire.

Am ținut totdeauna și vom ține și de aici înainte, ca în coloanele »Tribunei« să se dea pe față simțământul comun al românilor în genere și al celor din regatul ungar îndeosebi. Ne-am abate dar dela linia de conduită, pe care înșine ne-am tras-o, dacă n'am mărturisit în toată sinceritatea, că rezolvarea potrivit cu interesele naționale a chestiunii religioase și a celei agrare în România nu o considerăm ca chestiune de partid, nici ca chestiune internă a României, ci ca chestiune de conservare națională.

Chiar și dacă cetățenii României nu ne-ar fi frați, ei ne sunt pe o foarte lungă întindere cei mai apropiați vecini și sunt pe cât de învederate, atât de legitime interesele noastre, ca România să se desfășure în pace și în liniște și să ajungă cât mai curând la o bună stare economică și morală. Ne facem dar datoria către patria noastră, dacă stăruim să fie rezolvată cât mai curând chestiunea agrară, care astăprimăvară ne-a pus și pe noi în viuă emoțiune și ne ține și azi în continuă neliniște.

Nu ne sunt însă cetățenii României numai vecini, ci totodată și coreligionari, și oricare om cu judecată va găsi că e firească dorința noastră, ca să i-se creeze în România bisericii, care e și a noastră, o pozițiune potrivită cu menirea ei divină. Chiar mai mult. Știind cum noi înșine numai prin biserica noastră ne-am conservat și am putut să ne păstrăm vigoarea economică și morală, suntem convinși, că nici în România chestiunea agrară nu va putea să fie rezolvată decât deodată cu cea religioasă. Fără de arhierii vrednici, fără de preoți bine conduși și fără de disciplină bisericască nu se va putea îndrepta nici starea morală, nici cea economică a marilor mase din România. Tot față cu patria noastră ne facem dar datoria, dacă le zicem vecinilor și coreligionarilor noștri: Grăbiți cu rezolvarea chestiunii religioase.

Chiar și dac'am trece dar cu vederea, că vecinii și coreligionarii din România ne mai sunt și frați iubiți, de a căror soartă e legată soarta noastră, ni-se cuvine să stăruim, ca ei să rezolve cât mai curând, și cu deplină bună credință cele două chestiuni vitale nu numai pentru dânșii, ci și pentru noi.

N'avem să le spunem, cum anume au să facă rezolvarea, și știm prea bine, că sunt între dânșii mulți oameni, care vor în toată sinceritatea s'o facă și au și convenita pricepere, ca s'o pună la cale. Cunoaștem însă și marile și multele greutăți, cu care au să se lupte, și ținem să fie încredințați, că românii toți îi urmăresc cu dragoste în lucrarea lor și-i vor binecuvânta, dacă vor reuși să o scoată la capăt bun.

O zicem aceasta, nu însă pentru că așa gândim noi, ci pentru că știm, că așa gândesc și sunt toți cei ce se socotesc români.

Sunt mari jertfele ce se cer pentru rezolvarea să se poată face bine, și sunt puținii cei ce-și pot da seamă, că mai curând ori mai târziu jertfele acestea vor fi răsplătite cu prisos prin ridicarea stării economice și morale a celui mai destoinic dintre popoarele din orient. Deocamdată jertfele vor fi răsplătite prin iubirea milioanei însetate de pace și de un trai mai omenesc.

Lucrările mari nu pornesc în lumea aceasta din mintea rece, ci din inimile însuflețite, și gândul ne mână să contribuim și noi la producerea acestei însuflețiri, care duce neamul românesc spre o nouă și mai binecuvântată viață.

Cuvânt către alegători!

De dr. Vasile Lucaciu.

Stimați alegători,
Domnilor și fraților,

Vulturul falnic, conștiința națională a românilor din cercul electoral Beiuș—Vașcău, s'a deșteptat la nouă viață, vrednică, patriotică, și s'a afirmat înaintea țării, înaintea lumii întregi, spunându-și cuvântul cum vrea să fie ocărmită țara, prin alegerea de deputat, săvârșită în 26 și 27 August a. c.

Data mare și de neștearsă amintire s'a făcut zilele aceste, nu numai pentru D-voastră, stimați alegători, ci prin puterea împrejurărilor pentru țara întreagă, și mai ales pentru întreg neamul românesc. Prin urmare se cuvine să ne oprim un moment asupra întâmplărilor, să medităm asupra unor fapte și idei ce au dat podoabă deosebită învingerii strălucite.

Mai înainte de toate e vorba de cinstea mare, ce mi-ați făcut, punând în mâinile mele mandatul de deputat, ca să vă reprezint în dieia țării, în parlamentul Ungariei.

Celce vede în deputăție numai cinstea, cu care se poate fali, sau celce socotește mandatul de deputat de o scară de înălțare, pentru îndestulirea ambițiilor sale, sau ce e și mai rău, cel ce vrea să negustorească cu mandatul cetățenilor: nu numai că nu este vrednic de onoarea de deputat, ci din contră, se face păcătos pentru jefuirea încrederii concetățenilor săi, compromite și degradează chemarea înaltă a unui deputat trimis în statul țării.

Pentru mine, stimați alegători, cinstea ce mi-ați dat, în conștiința mea e împreună cu cea mai grea răspundere, în vederea datorințelor mari și grele, ce trebuie să îndeplinească un deputat.

Și aceasta mai ales la noi, în Ungaria, unde în politică, în guvernarea țării, în opinia publică politică, în presă, în municipii, în justiție și în administrațiune, în toate afacerile publice ale vieții, domnește un haos, o confuziune de idei, încât omului politic și râvnitor la binele obștesc al patriei sale îi este peste puțință a găsi firul ariadnic, care să-l scoată din labirintul politicii, astăzi oarecum la modă în patria noastră.

Văzând noi, patrioți adevărați, aceste stări de lucruri, în momentul când am pășit pe terenul activității politice, a trebuit să ne îngrijim de temelia și de cetatea patriotismului nostru luminat, a trebuit să formulăm acel program politic, care este în stare a aduce cetățenilor țării întregi, tuturor popoarelor, naționalităților sau națiunilor, cari alcătuiesc statul, egală îndreptățire, egale libertăți politice, egale scutiri și părtiniri pe toate terenele vieții noastre publice de stat, în biserică, în cultură, în bunăstarea materială, în avântul fizic al popoarelor spre progres, bogăție și civilizațiune.

Iacă suma, esența programului nostru politic. Nu este unilateral, nu este exclusiv, nu consideră statul ca un magazin de bunătăți pentru o singură rasă, el îmbrățișează la sinul patriei comune pe toți fiii săi, de orice limbă, naționalitate sau națiune să se țină, și în mod egal le garantează toate condițiunile de progres spre bine.

De aceea putem noi pași cu programul nostru cu fruntea ridicată înaintea concetățenilor noștri și a lumii întregi, știind, că toți îl apreciază, așa, încât luând în mână astăzi guvernarea țării, am putea-o conduce la o înălțime de bunăstare și de fericire, cum n'a mai fost niciodată, și cum nu va ajunge fără de programul nostru.

Aici e diferența între noi și între contrarii noștri politici.

Ei au abandonat baza reală a politicii de stat: voința popoarelor, cari alcătuiesc statul. Ei manipulează puterea politică, culturală și economică a statului în sens de monopol politic în favorul unui singur popor, a unei singure rase, și punând în lucrare toată puterea statului în acest sens, răboiesc pe toată linia pornirile noastre patriotice spre bunăstarea și cultura noastră națională.

Dar din aceasta se vede totodată limpede, că politica noastră este cea adevărat patriotică, singură chemată a reforma patria noastră iubită, Ungaria, îndemnându-o spre cale de progres, și civilizațiune prin realizarea nefățărită pentru fiecare popor a ideilor divine de:

»Libertate, Egalitate și Frățietate« în faptă și în ființă, în toate instituțiunile politice, culturale, economice ale țării, iar nu numai în cuvinte deșerte și în fraze sforăitoare, cum au făcut guvernării până acuma.

Din contră apoi urmează iarăși limpede și curitor, în puterea logice zdrobitoare, că toată politica lor e zidită pe nisip, e în contra bazelor istorice și etnografice ale țării, e în contra principiilor divine de libertate, egalitate și frățietate, e plină de ură de rasă, e imorală în pornirile și în scopurile sale, fiindcă pleacă dela ideea desființării individualităților etnice, cari compun statul, și vrea realizarea unei utopii detestabile, prin renegatism.

Iacă dară, onorați alegători, superioritatea noastră în politica de stat, în iubirea patriei, în cuprinderea tuturor popoarelor la sinul mamei comune, al patriei, așa cum ele sunt, așa cum ele vreau să fie, așa cum Dzeu sfântul le-a lăsat!

Al nostru este dară patriotismul adevărat și siliți suntem a i demasca pe contrarii noștri politici înaintea țării și a lumii întregi, ca pe niște uneltitori perversi și fățarnici, cari lucră împotriva intereselor adevărate ale statului, ale popoarelor, și în rândul prim a poporului maghiar, voind a-i face complice pentru toată politica lor nepatriotică și destrăbălată, deși poporul maghiar, în co-

vârșitoarea sa majoritate nu are de a face nici în clin nici în mănec cu extravagantele rânduielilor politice ale unor politicieni patentați.

Al nostru dar e viitorul, împreună cu bunăstarea, cultura și civilizațiunea tuturor popoarelor, cari alcătuiesc țara, patria comună, Ungaria politnică, policonfesională și poliglotă.

Onoare d-voastre, cinstiți și iubiți alegători, cari ați primit acest program patriotic și mântuitor de țară, și cari ați înțeles chemarea vremii, și v'ați grupat în jurul acestui steag frumos, și prin alegerea de deputat v'ați spus cuvântul, v'ați descoperit voința, cum vreți adecă să fie oară multă țara?!

Însă afară de înțelepciunea patriotică, ce ați dovedit prin faptul alegerii, d-voastră și conducătorii firești ai d-voastre, inteligența bravă din întreg cercul electoral, trebuie se amintesc în mod special ținuta vrednică, bărbătească și patriotică a d-voastre.

Este lucru cunoscut, că la începutul erei constituționale, români vrednici, ca N. Ionescu, — Dumnezeu să-l ierte, — și dl Partenie Cosma, — care de atunci și până în ziua de astăzi neclintit stă în serviciul bisericii și a națiunii sale, — au reprezentat acest cerc electoral. Epoca deakistă, apoi a lui Tisza, pe urmă Wekerle, Bánffy, Széll, au adus unul după altul sarcini și povoare asupra țării, și ca marele public, contribuabili, să nu vadă manifestațiunile, să li-se distragă atențiunea dela prăpăștiile, spre cari împing țara, s'au jucat ca niște scamatori înaintea țării cu niște fraze politice, idei de stat, etc. așa încât s'au acreditat niște concepții politice absurde, imorale, imposibile, s'au vorbit și se vorbește despre un viitor de aur, prin cucerirea, distrugerea, contopirea naționalităților: și așa le-au succedat a înjuga țara la povoare aproape insuportabile, iară între popoarele țării au sămănat ură și dușmănie pe viață pe moarte, preparând pentru toți deopotrivă, maghiari și nemaghiari, sacul gol pe spate și băta de pribegire, în țări străine și peste Ocean în America.

În aceste vremuri de jalnică pomenire, cu toții vă aduceți aminte, cum s'au făcut alegerile de deputat pentru dieta țării. Mâncări, beuturi, cumpări de suflute cu bani, cu făgăduieli, cu tot felul de înșelăciuni, amestecul puterii, presiunea diregătorilor până la terorizarea cea mai brutală: iată mijloacele luptelor constituționale în Ungaria! Numărul independenștilor a fost redus la 7, — nu pentru că n'ar fi putut să-i oprească și pe aceștia, ci pentru că li-au trebuit un fel de »mumuș« față de Viena, — naționalităților li-s'au făcut imposibilă intrarea în dietă, și însuși contele Adalbert Apponyi, actualul ministru de culte

și instrucțiune publică, s'a simțit silit a prezenta dietei o adresă către Inaltul Tron, în care descriind atrocitățile electorale banffyane, declară sărbătorește, că o dietă aleasă cu astfel de proceduri, nu este parlament adevărat, ci numai o ficțiune de parlament, și nu reprezintă voința majorității cetățenilor țării, ci numai a unei fracțiuni disparente, care fiind la putere abuzează de ea, în batjocura tuturor libertăților constituționale.

Și drept a avut contele Apponyi, dar uită, că din proiectul lui de adresă, am putea citi și astăzi capitole întregi, spre ilustrarea faptului, cum se eludează și astăzi în multe locuri, cu ocaziunea alegerilor dietale, manifestarea voinței libere a cetățenilor, și că prin urmare nici această dietă nu reprezintă voința majorității cetățenilor, mai ales din cercurile locuite de naționalități.

Multe s'au îndreptat spre bine, prin iudicatura Curiei, nu se poate tăgădui. Totuși citez a afirma în fața țării și a lumii, că având puterea guvernului în mână, cu actualul sistem electoral vom împopora parlamentul din Budapesta cu cine vom vrea, după o învoială împrumutată. De aceea mi spunea un mare și influent om de stat maghiar, că cu actualul sistem de alegere: »il voi alege pe Maj. Sa Abdul Hamid, în ori care cerc electoral al Dobrișinului«.

Dară îmi va reflecta cineva: cum se poate, că te-au ales deputat, dacă tot mai există atrocitățile și terorizările constatate în adresa contelui Apponyi?

Să ne înțelegem bine. Eu am zis, că prin legea despre iudicatura Curiei în cauzele electorale, multe s'au îndreptat spre bine! Asta recunoaște ori și cine. Când e însă vorbă de o lege organică, cum e legea electorală, libertatea votului cetățenilor, și prin urmare manifestarea voinței cetățenilor, că cum vreau să fie ocârmușiți, trebuie să fie rezultatul firesc al structurii, al întocmirii legii electorale, iar nu rezultatul bunăvoinței, a virtuții cetățenești a celor ce sunt chemați a aplica legea. Legea trebuie să-l scutească pe cetățean, și acea conștiință publică, că ori cine vatămă legea, cetățean sau diregător, este nimicit prin legea însăși, și nu-i permis, ca libertatea cetățeanului se atârne numai dela virtutea sau cinstea diregătorilor!

Și când aceasta virtute și cinstea va lipsi, ce va fi scutul cetățeanului?

Bine să ne aducem aminte, dacă nu eră prezidentul alegerii, acel bărbat plin de virtute cetățenească, crescut în cinstea și respectul legilor; și dacă autoritățile administrative nu erau oameni obiectivi și cinstitori de lege, și dacă se lăsau a fi terorizați de presiunile șoviniste ale contrariilor, dacă și-ar fi închis ochii față de banditismeles ucigașilor din Târcaia, dacă am fi lăsat libere

toate abuzurile jandarmilor politici-provocători, dacă n'ar fi dispus în cauza corupțiunii cu banii: unde eram cu rezultatul alegerii?

Poate că învingeam; mai probabil e însă, că nu. V vorba sfântă e: că nu-i permis, ca libertatea politică a cetățenilor să atârne dela bunăvoința autorităților, a diregătorilor.

P'în urmare, când constatăm cu mândrie virtutea cetățenească și procedura corectă, legală și loială a prezidentului dr. Wellmann Rezső și-a autorităților administrative, nu putem să nu pretindem crearea unei legi electorale, care se asigure în mod absolut și independent dela ingerența ori căru factor executiv, libertatea manifestării voinței cetățenilor la urna de alegere.

Este legea aceasta, în aer, în atmosferă, în conștiința publică a țării, în pretensiunea tuturor partidelor, este sufragiul universal, este votul obștesc, secret, pe comune: trebuie numai creată lege, cum este în Austria, și în alte țări culte și constituționale, și îndată vom avea parlament, care reprezintă voința cetățenilor, iar nu numai o ficțiune de parlament, cum este cel de astăzi, în care numai anumite clase sunt reprezentate, iară milioanele de cetățeni sunt excluși, sunt despoiați de drepturile cetățenești, de temeiul tuturor drepturilor omenești și politice în viața modernă: de dreptul electoral.

Onoare dar, și cinstite vouă, stimați alegători, și bravilor d-voastre conducători, pentru că și cu această ocaziune ați dat dovezi, că sunteți oameni de ordine, de pace, iubitori de lege, ascultători de diregătoriile puse spre conducerea Dvoastre în toate daraverile vieții publice!

Această purtare vrednică a Dvoastre a adus cinstea și nume bun întreg neamului românesc.

Ne-am afirmat de nou, ca un element de ordine, de civilizațiune și de bună rânduială în stat.

Inchipuți-vă, ce era, dacă noi răspundeam la toate provocările mișelești, cu cari unii descreețați, — toți patrioții potențați, — cercau a ne scoate din firea noastră blândă și chibzuită? Ce era, dacă la banditizmele nefericiților târcăieni, și în genere a cortezilor contrari, răspundeam cu aceeași violență, cu care au atacat, ziua și noaptea, pe pașnicii noștri locuitori?

Ce era? Fum și scrum se alegea din ei și din toate ale lor, cum au voit ei să ne facă nouă; și apere cerul, să nu vină un ceas de răsbunare, că vai și amar va fi de toți cei ce au încărcat fărădelegile peste fărădelegi, și au vrut ca actul măreț și patriotic de alegere de deputat în dieta țării, să se prefacă în războiu civil, crunt și de exterminare!

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Teatrul și cultura masselor.

II.

De Horia Petra-Petrescu.

În nrul 158 al »Tribunei« m'am ocupat cu reprezentațiile gratuite date în Franța pe seama poporului de rând din Paris.

Nu va strica să aruncăm o privire și asupra stărilor din Germania și Austria în privința aceasta.

În Frankfurt am Main există o societate instituită pentru ținerea prelegerilor publice populare. Cunoșcând comitetul acestei societăți importanța reprezentațiilor pentru popor, a întreprins o anchetă pe la magistraturele și direcțiunile teatrelor din orașele germane în privința reprezentațiilor teatrelor. La îndemnul acestei societăți s'au început, deja din anul 1894, reprezentațiile populare în Frankfurt din partea societății teatrale pe acții din localitate. Reprezentațiile acestea sunt rezervate exclusiv pentru muncitorime, pe lângă un preț foarte minimal. Asupra repertoriului teatral au să delibereze și reprezentații societăților muncitorești, cari împart apoi biletele de teatru

— un singur preț pentru orice loc — după buna lor chibzuială.

Exemplul bun dat de orașul Frankfurt a prins teren și în orașele celelalte ale Germaniei și reprezentațiile populare s'au înmulțit așa de mult, încât acum iau parte la emulația aceasta nobilă nu mai puțin decât *trei-zece și șase* de orașe. (Cinci-spre zece capitale, nouă-spre zece orașe de a doua mână și două orașele de provincie). Serviciul cel mai mare îl fac cauzei teatrele private. Astăzi se dau reprezentații populare în orașele München, Dresda, Stuttgart, Mannheim, Kassel, Karlsruhe, Gotha, Waimar, Koburg, Arnstadt, Neustrelitz, unde se joacă în teatrele subvenționate de curțile domnitoare, apoi în orașele Lipsca, Frankfurt a. M., Magdeburg, Strassburg, Elberfeld, Aachen, Erfurt, Mulhausen, Augsburg, Bonn, Freiburg, Beuthen, Heidelberg, Halberstadt, Kolmar, Hanau-Offenbach și Oppeln, în teatrele orașenești. După cum vedeți, orașele din vestul mai bogat și mai populat cu muncitorime industriale, precum și cele din sudul mai primitiv de cultură, sunt mai bine reprezentate decât părțile ostice și cele din Germania mijlocie.

În München există o societate pentru sprijinirea dezvoltării artistice, (»Verein für volkstümliche Kunstpflege«) care se îngrijește pentru răspândirea gustului de teatru în mijlocul muncito-

rimei. Berlinul stă relativ — ca oraș cu 3 milioane de locuitori — cam în urma mișcării, dar un curent puternic va aduce și aici mișcarea la adevărata ei valoare.

Dovada cea mai bună, că curentul e cât se poate de favorabil, e vestea, care a străbătut săptămânile trecute în publicitate. Împăratul german a dat ordin ca pe scena teatrului din Wiesbaden, a teatrului împărătesc, să se joace la sfârșitul fiecărei stagiuni teatrale, câte-o săptămână, va să zică câte șapte sări *reprezentații model*, (operă și dramă) pe lângă niște prețuri cât se poate de mici, (dela 25 de pfenici până la 1 marcă și 50, sau, cu banii noștri, 30 de bani până la 1 cor. și 80 de bani). »Săptămâna aceasta populară« (»Volkstümliche Theater Woche«) desigur nu va rămâne numai în Wiesbaden și astfel — la îndemnul cercurilor de sus — se va introduce și în celelalte teatre imperiale.

Faptele acestea vorbesc elocvent. S'a înțeles prea bine în Germania importanța unei reprezentații teatrale pentru poporul muncitor. Clasicii au lipsă de admiratori sinceri din toate părțile societății. Barierele sociale trebuie să cadă înaintea lor. Dacă Germania își are pe clasicii ei în miile de ediții ieftine, de poate să le cumpere chiar și cel de pe urmă muncitor de rând, trebuie să ajungă și reprezentațiile teatrale ale capd'operilor

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după unsă până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

Politică de rassă!...

(R) Am spus-o noi de mult, acum o mărturisesc și fruntașii vieții publice maghiare: în Ungaria guvernul face politică de rassă. Puțin îi pasă de a doua jumătate a populației țării, de naționalități. Ținta cea mare este pricopsirea cu orice preț a ungarilor! Nici n'a fost ministru, mai ales de agricultură, care să nu-și fi făcut o fală din colonizarea ungarilor printre naționalități, începând cu »filoromânul« (?) conte Bethlen, a cărui soție era română, și terminând cu Darányi Ignác, care trece între unguri cel mai concesiv și mai tolerant.

Acestuia din urmă preotul catolic Hock, seminție de șwab, deputatul care strigase în dietă: »Ștreang valahilor«, — îi cântă osanale în semioficiosul »Magyarország« de azi, pentru că »a pus în toporiște colonizările din Hunedoara«. Intre cei 380 mii români (94% din populație) s'a format deja o insulă de coloniști ciangăi pe valea Cernelui... Acum e vorba ca să se mai formeze alta în valea Murășului, care să lege săcuimea din Ardeal — peste Câmpie — cu ungarimea din Țara-Ungurească.

Un lucru e numai de regretat: fondul de 3 milioane de floreni făcut în virtutea legii dela 1894, art. V, este »ridicol de mic«... Arhișovinistul preot pledează pentru o politică de colonizare în stil mare, ca germanii față de polonii din Pozen... Deci parlamentul să voteze sume mai mari!

Asta-i concluzia.

Având adecă guvernul la dispoziție zeci ori chiar sute de milioane, poate să improprieteze pe toți golani, să aducă din România pe toți ciangăii de prin județele Bacău și Roman, și — ceeace e și mai important: să exproprieze pe toți valahii, să nu mai fie comitate ca Hunedoara, în care afurisiții de români să formeze 94% din totalitatea locuitorilor...

Azi mâne o să ne pomenim cu vre-un smintit de politician kossuthist, care să pledeze adecă pentru exproprie cu sila și tot

cu sila să fie duși valahii în inima Alföldului, unde peste 2—3 generațiuni să se maghiarizeze...

De ce nu? Loc este, căci pe Alföld rămân tot mai goale satele, în urma emigrărilor!

Și inconștiența politică mai ales atunci apare în toată mărimea ei, când ne gândim că politicianii maghiari pledează pentru colonizări tocmai pe vremea celor mai îngrijitoare emigrări. Sute de mii brațe muncitoare pleacă în America, din cauza mizeriei economice, a lipsei de pământ, și lipsei de muncă omeneste plătită, guvernul nu mai știe ce măsuri să ia contra celor care pleacă din țară, — și totuși politicianii mărunți ca d'alde Hock vor să-și ridice pedestal pleddând pentru — colonizări!... Să mai mărim darea, să punem la contribuție și mai exasperată toate neamurile din patrie, ca din milioanele astfel strănse, »Náci bácsi«, »părintele țărâtimei«, cum îi zice ministrului de agricultură, să aducă »acasă« pe »frații ciangăi«, risipiți prin România.

O nebunie mai mare nici nu se poate.

Numai perversitatea este mai mare: politica asta de a coloniza este adică împreunată cu risipirea banilor în favorul tuturor trântorilor și pungășilor; până să ajungă colonistul în brazda lui de pământ și sub acoperiș de casă, din milioane se infruptă toți »câți pun umărul la desevărsirea mării opere — naționale«... Exmișii ministeriali, marii proprietari unguri de printre români cari »fac jertfa să-și vândă moșia« pentru a se coloniza ciangăi, comisarii de colonizare, inspectorii și câți fericitori de nație toți, înghit bani mai al naibei de cum înghite buretele apa.

Se vede că Hock nu se mai poate plimba prin străinătate ca »exmis« al salonului artistic din Budapesta, și astfel i-ar prinde bine o »misiune« în afacerea colonizărilor... De aceea pledează cu atâta ardoare pentru bani și iarăși bani, că altfel zadarnic ar fișni din creerul său cele mai mântuitoare idei!

Decât, așa credem, ori cât le-ar veni bine o colonizare și celor din guvern, cari s'ar putea mândri în acest chip că iată, »guvernul național« realizează postulatele — naționale, — de astădată părintele Hock n'a nimerit momentul oportun: în Ungaria e o criză financiară sub greutatea căreia troznesc rău instituturile financiare maghiare (o mărturisesc cu groază ziarele din Budapesta), anul a fost rău iar excedente din trecut nu-s!

Ori cât ar scrie Hock de convingător (?) și ori cât de mulți ar fi în dietă mai lihnii încă și decât el, deocamdată cu greu se vor îndulci de binefacerile »acțiunii coloniste«!... Hiába, nincș pénz!

Iar până să fie bani, multe se pot schimba.

Intâiu de toate vor trebui repatriți sutele de mii unguri plecați în America; a doua, poate da Dumnezeu să se convingă, că după cum n'au făcut brânză cu ciangăii dela Ghioroc (ceeace Hock mărturisește și el), tot așa n'au făcut nici cu cei de prin Hunedoara (dupăcum au plecat, ca pleava, în lume și cei de pe Câmpie) prin urmare nu-i nădejde să facă nici cu alții, aduși din România (ceeace mai ales României i-ar face bine), și astfel nu se va mai găsi parlament care să voteze milioane pentru a fi aruncate în vânt... Politiciani ca Hock, care să stărue pentru colonizări, se vor găsi totdeauna, căci ceata lihniiților e singura care prosperează în fericita noastră patrie.

Doar ei formează temelia pe care se razimă — politica de rassă!

Conferență ministerială. Ieri la 4 ore p. m. s'au intrunit toți ministrii, afară de Günther și Jekelfalussy, în palatul ministrului președinte, ca să se sfătuiască asupra ținutei, ce vor avea s'o observe cu privire la transacțiune. La conferență au luat parte și secretarii de stat Popovics și Sztérényi. Ministrii vor pleca azi la Viena.

Iunctimul. Afirmățiunea ziarele vieneze, că între transacțiune, cvotă și bancă s'a

Un optimism șubred.

De Ioan Slavici.

În numărul dela 15 August a. c. al revistei »Lucașarul« a fost publicat »sfârșitul« unei nobile »Boierul«, de G. C. Ionescu. După informațiunile ce-am primit, dl G. C. Ionescu, autorul novelei, e om încă tânăr, fiul unui preot din Oltenia, și-a petrecut copilăria și anii tinerețelor în România și azi face studii agronomice la o Academie din Germania.

Eroul novelei e un oarecare Roșu, răutatea intrupată. Nu se poate închipui mișelie, pe care acest Roșu n'ar fi fost în stare s'o facă, și toate i se treceau. El a nenorocit o lume întreagă, și toate îi ieșiau în bine. »Când vre-unul se împotriva începea goana până în pânzele albe. Il calicea dacă era învoit, îl prindea în drumul mare și-l ocărea și-l bătea, urma apoi judecata, la care martori strîmbi îl viră în pușcărie tot pe nenorocitul, care încercase a i-se împotrivi« — așa zice tinărul autor.

»Învățătorul și popa stau cu mâinile în sân. De atâtea ori se plânseseră celor mai mari, — urmează autorul, — dar ei nu puteau desvălui în toată grozăvenia ei plaga, care de ani rodea satul acesta. Ei nu puteau îmbina decât plângeri răslețe, care se încheiau cu »Dacă domnu Roșu merge mai departe pe calea asta, ne dăm de ripă«. Dar la vorbele astea cei mari răspundeau: Ei vezi asta e ciudă curată, pentru că lui îi merge bine, ei vezi din pricina lipsei acesteia de armonie satele noastre se păcătosesc în loc să meargă tot spre bine«. Și bieții oameni își înecau, de dragul copiilor, pe care-i aveau, revolta, care

li-se umfla în piept, tăceau, dar aveau impresia nelămurită, că un duh rău, o ciumă plutește în văzduhul satului aceluia și prăpădește vieți și sfărâmă lanțurile de argint ale cinstei și ale omenirii...«

În cele din urmă unul dintre sătenii năpăstuiți l-a împușcat pe Roșu.

În ziua, când omoritorul avea să fie judecat, »floarea baroului«, — așa zice autorul, susținea acuzarea, iară sătenii »nu s'au priceput să facă alta decât să vină des de dimineață cu femei și copii, osteniți, nemâncați, smâniți și să întese locul de dimprejurul casei de judecată.«

»De care parte va fi biruință?« — întreabă autorul drept încheere.

Ne sângeră inima când ne dăm seamă, că cel ce a scris novelea e om tiner, dar ne cutremurăm fiind nevoiți a ne face mărturisirea, că el nu ne înfățișează plâsmuri de ale lui, ci fapte petrecute în aieva, întâmplări văzute ori trăite de dânsul.

În acelaș număr al »Lucașarului«, o fată încă tinără, Domnișoara Zoe Gârbea, citează în descrierea »Expozițiunii de artă din Veneția« versul

»Sau omori răutatea sau rămâi ucis«.

Ei bine tot în acel număr a fost publicată, în »Cronică«, și o dare de seamă, în care dl profesor N. Iorga și eu suntem prezentați drept niște pesimiști, drept niște fanțști, ca să nu zic chiar drept niște smintiți pentru că am zis chiar mai puțin decât ceeace zice tinărul G. C. Ionescu și ceeace au mai zis și Eminescu, și Coșbuc, și Vlăhuță, și Goga, și mulți alții și am strigat tare, ca lumea să ne audă, că

»Ori vei omori tu răutatea, ori te va omori ea pe tine.«

Iară ceice ne judecă astfel se prezintă, ba se vor fi și socotind pe sine însuși optimiști fiindcă văd răul și tac cum au făcut învățătorul și preotul »din dragoste către copiii lor«.

Optimist e cel ce, crezând în biruința binelui, se avântă cu toată virtutea în luptă, ca să omoare răutatea, și învățătorul și preotul își »inecau revolta« — nu pentru că-și iubiau copiii, ci pentru că nu mai aveau credință în biruința binelui și se temeau de urgia răutății.

Acela, care e cuprins de adevărată iubire către copiii săi, e preocupat în fiecare clipă a vieții sale de soarta lor și e totdeauna gata să se expună pentru ca viața lor să fie mai puțin amărită decât alui: face și stă »cu mâinile în sân« numai cel ce nu iubește ori nu mai crede, că e cu puțință binele, pe care-l dorește.

E fiecare dintre noi mai mult ori mai puțin nemernic, păcătos și pornit spre răutate; aceasta însă nu ne lipsește nici de dreptul, nici de datoria de-a lua parte la lupta pornită contra răutății, ba e lucru firesc, ca cel mai mișel să-și dea toată silința, ca copiii lui să nu fie ca dânsul și să combată în alții cu mai multă îndârjire mișelia. Poate dar, cine vrea, să ne socotească mișei ori lipsiți de pricepere, dar fanțști nu suntem călă vreme spunem ceeace în aieva se petrece și în rândul pesimiștilor nu putem să fim puși câtă vreme pentru biruința binelui ne expunem.

Pesimiști sunt numai cei ce tac ori o scaldă în trei ape fiindcă se tem de urgia răutății, pe care optimiștii o infruntă.

Mai e apoi în darea de seamă din »Lucașarul« și un neadevăr.

pus iuntim, a turburat mult apele cercurilor politice ungare. După conferința ministerială Kossuth a declarat următoarele:

— Guvernul maghiar nu poate permite, să fie amestecată în tranșacțiune chestia băncei și a cvotei. Cu privire la iunctim noi niciodată nu ne-am dat învoirea și nici nu ne vom da-o.

Wekerle a declarat, că dacă guvernul se va lega de iunctim, atunci el îi va spune regelui, că între astfel de împrejurări nu va putea câștiga în Ungaria majoritate pentru tranșacțiune, cu atât mai mult, cu cât iunctimul se împotrivesc atât punctului său de vedere, cât și cu al întregului cabinet.

Barabás dându-și părerea în chestia tranșacțiunii, a spus că Austria va suferi, dacă nu se va încheia tranșacțiunea. Ungaria n'are ce să se teamă, dacă Austria pune greutăți încheierii tranșacțiunii. Ar fi de dorit, ca guvernul nostru să fie energic, să arete, că nu ne temem de aranjamentul independent și nu ne temem de situația, care ar urma, dacă tranșacțiunea nu s'ar încheia. Mai bine să se teamă Austria de această situație.

Testamentul lui Hașdeu.

Iată textul testamentului lui Hașdeu care se află autentificat la secția de notariat a tribunalului Ilfov:

Testament

Eu Bogdan Petriceicu Hașdeu, în deplinătatea facultăților mele intelectuale, slobod de orice înrăurire fac testamentul de față.

Din ce se compune averea. În primul rând constat că averea mea se compune din cele ce urmează:

1. Castelul »Iulia Hașdeu« din Câmpina str. Municipală, cu terenul său începând din stradă până în fundul proprietății mele și cu atenansele castelului. Aceste atenanse sunt formate dintr'un corp de case pentru locuință de stăpân și de un al doilea corp servind pentru bucătărie și locuință de servitori. În sfârșit din diferite alte mici construcțiuni cari se găsesc pe terenul castelului.

2. Intreaga avere mobilă aflată în castelul »Iulia Hașdeu«, compusă din cărți, tablouri, obiecte de artă, mobilier, etc.

3. Manuscrise.

4. Terenul în lățime de aproximativ 8 metri, situat în partea de nord a castelului (vecinătatea Gârăbăcica) pe care teren sunt construite o casă pentru portar și al doilea corp de casă format din două odăi cu un antreu. Acest teren l-am separat încă din viață de proprietatea castelului printr'o despărțitură care se începe din strada Municipală și merge până în fundul proprietății mele.

5. Mobilierul necesar de locuință așezat în cele două construcții de pe acest teren.

Legatarul universal. Asupra acestei averi, precum și asupra oricărei alte averi ce se va afla în momentul morții mele, înstitui legatar universal pe Alteța Sa Regală Principele Nicolae al României.

Aceasta ca un omagiu de adâncă venerațiune pentru dinastia domnitoare a Hohenzollernilor și ca o întrupare a speranțelor României viitoare.

Alteța Sa Regală Legatarul meu universal va binevoi să primească rugăminta ca din averea ce o las moștenire să predea femeii Anica Manolescu, care ca menageră a purtat supravegherea bătrânețelor mele și dacă va purta aceeaș grijă până la moartea mea, imobilul dela numărul 4 (patru) cu obiectele de mobilier provăzute la numărul 5 (cinci) de mai sus.

Dacă însă Alteța Sa Regală Principele Nicolae va preferi să reție întreaga avere mobilă și imobiliară ce voi lăsa în momentul morții mele, atunci va avea facultatea să servească femeii Anica Manolescu o sumă de 20.000 lei (douăzeci mii), liberând astfel succesiunea de orice sarcină.

În toate cazurile rog pietatea A. S. R. Principei Nicolae întreținerea foarte modestă a mormântului funebral al familiei Hașdeu din cimitirul Șerban Vodă, unde și eu doresc să fiu înmormântat.

Manuscrisele provăzute la numărul 3 (trei) doresc să fie încredințate dlor Ciocazan, avocat și Iuliu Dragomirescu, avocat și publicist, care le vor da destinațiunea, pe care o vor crede mai nimerită.

Tot dlor C. M. Ciocazan și Iuliu Dragomirescu las exclusiv exercitarea dreptului legal de proprietate asupra tuturor operelor mele literare și științifice, rugându-i însă ca să depună sumele cari le vor reveni la Cassa de depuneri, alcătuind un fond numit Iulia Hașdeu, din care cu vremea se vor ajuta lucrările literare și științifice cu ca-

racter spiritualist și liber evangelic, pe cari le vor afla meritorii.

În caz de caducitate a acestui testament, întreaga avere o las executorilor testamentari mai jos prevăzuți, cu obligațiunea de a îndeplini dorințele mele în ce privește femeia Anica Manolescu și întreținerea cavoului.

Executorii testamentari devenind astfel legatarii mei vor consacra castelul unui cult spiritualist, transformându-l într'un templu sau muzeu, cum vor socoti mai bine în majoritatea dlor, sesizând intențiunile și credința mea.

Pentru întreținerea lor, executorii mei testamentari vor delega pe unul din dlor ca să vândă atât mobilierul și obiectele caznice, conținând lucrurile sacre, cât și atenansele castelului cu terenul lor, până în strada Municipală din partea opusă terenului prevăzut la nr. 4, realizând astfel o sumă a cărui venit unindu-l eventual și cu venitul operelor mele va fi îndestulitor pentru acest scop.

În ce privește manuscrisele, rămâne neschimbată dispozițiunea de mai sus.

Adaug în sfârșit, că orice alte testamente sau dispozițiuni anterioare, ca spre exemplu cea făcută în favoarea fostului meu intendent Vasile Pascu, izgonit din serviciu, ca o slugă fără recunoștință și periculoasă, sunt și rămân revocate.

Ca executori testamentari pentru aducerea la îndeplinire a ultiimelor mele voințe numesc pe d. n. Emil Costinescu, fost ministru, C. M. Ciocazan, avocat, Barbu Delavrancea, avocat, Tudor Rădulescu, directorul Regiei monopolurilor statului, Gh. Ștefănescu, profesor la Conservator și Iuliu Dragomirescu, publicist și rog stăruitor să primească această sarcină.

Făcut la București, astăzi douăzeci și trei Noiembrie, anul una mie nouă sute șase.

B. P. Hașdeu,
pensionar, Câmpina.

Situația politică.

Ministrul Andrássy despre reforma electorală.

Ministrul de interne, contele Andrássy, s'a lăsat interviuat din partea unui redactor al ziarului »B. Hirl«, asupra reformei electorale. Iată ce-a spus ministrul despre această reformă:

Reforma se pregătește, întreagă vara m'am ocupat exclusiv numai de ea. Am studiat-o și în parte am și prelucrat materialul și am

Niciodată eu n'am vorbit de »preoți nemernici și arhierii vânduți străinilor.« Ceeace-mi dă mie și are să ne dea nouă tuturor credința nestrămutată, că binele va eși în cele din urmă biruitor, e legea noastră creștinească, și nu se poate ca cel pătruns de credința aceasta să grăiască de rău pe păzitorii acestei legi. Am zis și zic și acum, că sunt tratați preoții ca niște nemernici, iar arhierii, chiar oameni cu mari vrednicii fiind, în pozițiunea ce li-s'a creat, nu pot să facă binele, pe care-l vor fi voind. Iar prin aceasta nu am dărimat, ci am dat soluțiunea: dacă voiți ca duhul cel rău să fie alungat din mijlocul nostru, dați, înainte de toate, lui Dumnezeu ce lui i-se cuvine, cinstiți-vă biserica și puneți pe slugitorii ei în pozițiunea, pe care părinții voștri li-au creat-o, căci ei nu vouă au să vă fie slugi.

Ispita.

— Legendă. —

De Augusta Rubenescu.

Ultimele raze ale soarelui în apunere tremurau asupra pustului din Judea, aurind vârfurile smochinilor și dând o culoare de topas spumelor cristaline ale Iordanului.

Mulțimea grupată pe sub smochini și la malurile râului se împrăștiă în valuri încete. Norul de praf îi învălea și murmurul lor resună departe în pustie, ca susurul apei.

Erau mulți ca nisipul mării. Oameni plini de căință și mirare, credincioși și curioși, cari doreau să vadă și s'audă pe noul profet. Au venit pescarii și luntrașii de pe celalalt mal al Iordanului, neguțatori din Bethania, vameși și adunători de dare, viteji din Ierusalim, cântătorii de harfe îm-

brăcați în haine pistruițe, cântăreți cu fluerul. Cuvântul omului din pustie le-a sguđuit inimile, ca răcnetul leului, și-i amenința cu biciul. Femeile se aruncau la pământ în plâns convulsiv; neguțatorii își deslegau sandalele și intrau în apă, să-i boteze. Cântăreții aruncau fluerile și rupeau corzile harfelor; iar preoții și leviiții din Ierusalim, trimiși de înaltul sfat pentru a-l urmări și întreaga, îl priviau cu sfială.

S'acum se împrăștiu către casă, mângăiați ori îndoielnici, cu speranță sau neîncrezători. Numai grupul sombru al farizeilor și aduceilor înaintă printre ei în tăcere, ca sborul moale al bufnițelor.

Încetul cu încetul murmurul s'a potolit și pustia a înecat mulțimea. Amurgul cuprinse bolta cerească cu manta-i purpurie. Frunzele smochinelor foșneau lin, ca un oftat al amurgului.

La malul apei sclipitoare, sta omul din pustie singur. Părul și barba i-se flutura în bătaia vântului, ca lâna neagră; iar ochii îi luceau din fața palidă, slăbită, ca piatra de iaspis. Vestmântul dur de piele de cămilă era încins cu brâu de piele. Lângă el pe o stâncă, era miere și câteva lăcuste așezate pe frunze de smochin.

Dintre tufele dela mal s'auzi un șgomot lin. O femeie pași dintre ramuri. Se mai întoarse și dete poruncă cu o voce aspră ca lovitura ciocanului. S'apropie apoi încet către omul din pustie și la câțiva pași dela el, se opri.

— Ce cauți aici? întrebă omul și privi femeia învălăită într'o manta de culoare închisă. Femeia răspunse astfel:

— Te caut pe tine, pe care poporul te crede Mesia, iar mulți dintre preoți te cred profetul Ilie; eu însă știu că tu ești Ioan, fiul preotului Zacharia.

— Tu nu mă cunoști, zise omul — căci alifel ai ști că sunt numai un strigăt, care vorbește din întunec spre lumină; un deget care amenință și bate la inimile păcătoase. Sunt premergătorul aceluia, care are să vie între voi în numele dragostei, bunătății și îndurării.

Femeia tăcu câteva clipe, ș'apoi zise din nou: — De unde ști că e Mesia?

Omul din pustie își întinse brațele spre cer și strigă:

— Fiindcă scris este și prezis este! Și eu văd, că a părăsit deja Nazaretul și Galilea și e în drum spre noi. Îl simt în inimă și vai de cel ce n'are să-l recunoască, și vai de acela care nu se apropie de el cu căință, smerenie și admirație iubitoare!

Femeia clătină din cap.

— Vine dintre cei săraci și josnici, ce ne poate aduce?

— Femeie răcicită, umbli prin întunec! El vine dintru înălțime și aduce avuții sufletești, cari sunt neperitoare.

Femeia zise încet:

— O, nici avuțiile pământești nu sunt de dreptuit. Eu sunt bogat, și dacă vrei, îți dăruiesc taleri atâția, câți dorești.

Omul din pustie o privi cu uimire.

— Ce să fac eu cu acestea? Bogat este cel cu inima plină de bunătate și dragoste. Adevăr îți spun eu ție femeie, că inima bogatului e mai tare ca stâncă. Împarte-ți talerii între cerșitori și cei lipsiți, ș'atunci vei fi mai bogată ca acum.

— Asta n'am s'o fac. De alifel; cerșitori's mai mulți decât talerii. Dar vezi, cine te ascultă? Cerșitorii și cei săraci. Cuvântul meu condue soartea unor popoare înt

Și ce e mai dureros, ținuta respingătoare și nepatriotică a contrarilor noștri politici a fost inspirată și susținută de presa maghiară, — cu prea puține excepțiuni onorabile, pe cari cu plăcere le și înregistrăm aici. Ca un glas de vuiet furios, ca un crivăț năprasnic, te atingeau expectațiunile turbate ale acestei prese inconștiente și inurbane.

Înțelegeam, dacă prin ceva ținută provocatoare din parte noastră, dacă prin vorbiri atâta-toate îndemnam românimea, să-i atace cu violență, cu arme, cu foc, pe contrari, cum îi îndemnam ei pe ai lor în contra noastră: era măcar la aparență justificată ținuta lor, deși cultura socială nu permite astfel de insulte proaste, cum foloseau ei la adresa noastră. Câtă decadentă, câtă demoralizare, câtă sălbăticie în această presă! Și ei au otrăvit și au iritat spiritul public în așa grad, că de nu era pesa noastră, și conducătorii noștri la înălțimea chemării lor, foarte ușor se puteau deslănțul patimile și râuri de sânge curgeau, și lupte ucigașe se încingeau între fiii aceleiași patrii.

Cunoscând aceste elemente și caractere de luptă din ambe părțile, ne putem face ușor tabloul celor două tabere contrare. La noi cuvântul sincer și luminat al cetățeanului către cetățean, vorbă dela frate la frate, interesele patriei mai presus de toate, pace și frăție între popoarele conlocuitoare, stima legilor în vigoare, supunere și cinste față de autoritățile constituite, toate schimbările spre bine sunt a se cere pe calea legii, prin dieta țării, etc.

La contrari ură și răzbunare, în contra a tot ce e român, toți românii trădători de patrie, dirgătorii, cari nu fac violențe și călcări de lege pe seama candidatului lor, toți sunt conspiratori mișei în contra patriei, trădători de neam și de patrie, în cuvântările lor, în toată presa lor porniri blăstămate spreucidere, spre terorizare, spre toate fărădelegile, numai ca să zădărnicească rezultatul prevăzut al alegerii. Așa ni-au venit la cunoștință planuri despre mai multe comploturi și atentate, despre aprinderi din noaptea alegerii, ceea ce am și adus la cunoștința prezidentului în scris, încă în preziua alegerii.

Așa erau organizate cele două tabere, așa era spiritul conducător în ele: onoare, D voastre, stima alegătorii, că spiritul de ordine, de pace, de stima legii, și de conștiința datoriei mari și sfinte, în actul alegerii de deputat, era de totul pe partea D-voastră, și nu numai eu și frații mei v'am admirat, că v'ați prezentat la urnă cu toată demnitatea bărbătească a cetățeanului conștios de drepturile sale: ci chiat străinii și compatrioții maghiari nepreocupați și-au spus cuvântul de ad-

mirațiune pentru purtarea serioasă și vrednică a D-voastre, ce nimic nu lasă de dorit!

Aflăm cu cale, mai necesar a fixa punctele aceste, pentru că partidul contrar nu s'a îndestulit cu rolul, obișnuit în asemeni împrejurări, de contrari politici, ci prin procedura lor, prin presa lor au umplut lumea și țara cu strigătul forțat, că în Beiuș nu e vorbă de o simplă alegere de deputat, ci e luptă pe viață și moarte între maghiarism și românism, între ideea de stat maghiar și între ideea daco-română, că țara ungurească toată se prăbușește, dacă în Beiuș învinge candidatul național român.

Ei au pus așa chestia, și săptămâni întregi au airmat țara și străinătatea, așa, că în sfârșit o ceată enormă de ziaristi s'au găsit de față la lupta electorală, și cu nemărginit dîsgust și cu sfială au constatat cece într'adevăr s'au petrecut în tabera contrarilor noștri politici.

D-voastră, stimați alegători, cu fruntea senină puteți să ascultați verdictul civilizațiunii asupra ținutei D-voastre, iar dl'or încă și-au luat răsplata meritată după faptele lor, după ținuta lor politică. Și apoi iarăși vine tot această presă perfidă, mincinoasă și antipatriotică, și umple țara de vaiete, că noi am tradat patria, că imformăm rău străinătatea, că-i prezentăm pe politicianii maghiari, ca pe niște sălbatici, ucigași, etc. Faptele au fost sub ochii tuturor, n'au avut decât să constate adevărata lor ființă!

Și acum, stimaților alegători, să reflectăm și la aceea, că între deputat și cercul său electoral, afară de raporturile generale, unde iubirea și încrederea izvoarește din inimă, și mandatul nu s'a câștigat cu bani și cu înșelăciuni, mai sunt și punctele de coalingere, impuse de interesele cercului electoral, și în special ale fiecărui cetățean în particular.

Cunoaștem cu toții, că multe și grave sunt lipsurile locuitorilor din cercul nostru electoral. Înțelepciunea ocăruierei țării aduce cu sine, ca acolo, unde se cunosc nevoile cele mari, și unde se poate ajuta, acolo să se facă tot posibilul pentru ridicarea bunăstării, bine știind, că fericirea țării atârna dela fericirea și bunăstarea cetățenilor ei.

Eu nu voiu lipsi dela datorința mea sfântă, ca în conțelegere cu toți fruntașii conducători din cercul electoral, la vreme cu prilej, și în forma sa, se intervenim, unde se cere, pentru sanarea relelor, ce băntuie acest popor blând și vrednic de o soartă cu mult mai bună!

In legătură cu ideea aceasta despre înbunătăți-

acestora înaintea acestor muncitori, ca să-și dea și ei seama de frumsețea unei opere de artă.

Oamenii, cari altfel ar stă în cine știe ce spe-luncă afumată, femeile, cari ar bățători cine știe ce localuri publice, alegă în Germania la teatru. Pe lângă prețurile oribile pentru punga lor modestă, nu li-s'ar putea da posibilitate pentru așa ceva. Au venit mecenații și au dat din prisosul lor, au venit teatrele orașenești și cele subvenționate de curțile domnitoare și le-au sărit întru-ajutor.

Și ce putere mare, morală și artistică se răspândește printr'asta în rândurile muncitorimei! De multe ori mă opream, Lunia, în fața teatrului »vechii« din Lipsa să văd cum se adună muncitorii la reprezentațiile populare. În ziua aceasta nu se vând bilete pentru publicul mare. Se jucă »Wilhelm Tell«, sau »Cabală și amor« sau »Faust« partea I sau chiar și ultimele piese teatrale, cari erau la modă. Nu puteai să străbați de atâta lume. Ordine exemplară. Oameniiăștia mergeau la biserică. Mă gândeam la muncitorii noștri, cari nu numai că nici ideie n'au de ce va să zică a asculta pe »Faust«, dar abia știu să silabisească și să-și scrie numele ca cu o peană de găscă. Sunt și excepții dar vai, sunt așa de puține! Și mă gândeam mai departe. Inchipuți-vă pe un muncitor, că ascultă »Hoții« lui Schiller. Câtă fantazie, câtă viață, câtă agitație sufletească și cât nutremânt spiritual pentru o săptămână întreagă! Cu ce simțăminte va urmări pe Franz Moor, pe Carl, pe Amalia și pe bătrânul tată!

Gusturile noastre sunt mai rafinate, nu mai putem să ne entuziasmăm de toate scenele de orță din »Hoții«. E păcat, dar e așa. Cu cât

mai mult vor fi apreciate scenele de muncitorul nostru! Chiar și pe noi ne zguduie scena, când îl aduc pe bătrânul Moor legat în lanțuri, cu barba albă, înaintea copiilor săi. Jucată această scenă de Sonnenthal din Burgtheater, ea ne face să plângem de mai avem o drojdie de simțire în noi. Cu cât mai mult va avea însă efect asupra muncitorului!

Și suntem numai la o piesă teatrală! Dar »Maria Stuart«, dar »Thell«, dar »Fecioara dela Orleans«, dar »Iuliu Cesar«, dar »Lear«, dar zecile de drame și tragedii clasice, cari i-se părăindă pe dinaintea ochilor!

Germanii au înțeles prea bine puterea teatrului și o întrebunțează dupăcum trebuie. Până când la noi? O, la noi! La noi guvernul și-lește muncitorimea să nu învețe carte, căci ceea alta siluirea de a învăța într'altă limbă elementele scrisului și ale vorbirii?!

Austria nu este atât de înaintată ca Germania în privința teatrului popular. Orașele ei abia acum au început o mișcare favorabilă. Deabia orașele: Brünn, Graz, St.-Polten și Viena au pornit să imiteze Germania. În Viena se dă posibilitate clasei muncitorești să-și cumpere bilete ieftine la reprezentațiile dela Burgtheater, pentru galeria a 4-a și se dau reprezentații populare, din când în când, în »Kaiser-Jubiläumstheater«. Dar nu se vor putea tolera stările acestea prea mult timp și teatrele din Viena își vor da și ele tributul cinstit.

Cele spuse sunt atât de instructive, încât nu mai e lipsă de comentariu. Comentariul cel mai bun e starea culturală a muncitorimei din Germania și din Austria. Nu e ideală, dar cât de superioară față de a noastră!

rea sorții iubitorilor mei alegători, vreau să spun și să accentuez cealaltă gândire corelativă, că adică nu pentru aceea ne a lăsat bunul D-zeu pe pământul țării noastre iubite, ca să ne dușmănim până la moarte, ca să aleșuim unul la viața altuia. Și chiar când patimile luptelor politice ne pun față în față, de gândești că îndată ne vom înghiți unul pe altul: trebuie să avem în fundul inimii gândul mareț și sfânt, că suntem frați concetățeni, fiii popoarelor, pe cari D-zeu le-au așezat lângă olaltă, ca în bine și în rău conviețuind, să susțină patria comună.

Și trebuie să vină vremea, să priceapă tot omul, că mama aceasta, patria comună, nu poate fi dulce pentru unii, și vitrigă pentru alții, ea trebuie să fie egală pentru toți, precum și pentru ea sunt egali toți fiii, ori de ce limbă sau de ce naționalitate să fie ei!

De-aceea spun și eu, că acum, după ce s'a terminat lupta electorală, eu nu-mi mai aduc aminte, cine a fost în contra mea, ci conzider pe toți concetățenii mei din cercul electoral ca pe frații aceleiași mame-patrii, cărora eu dator sunt a-le fi spre servire în toate daraverile lor, dacă se adresează la mine. Cel ce nu primește dreapta frățească, sau o respinge: șie și face judecată!

Și acum ca de încheiere, am să adresez câteva cuvinte către acel stat-major politic, din cercul electoral, care sub măiastra conducere a dlui dr. I. Ciordaș a obținut rezultatul dorit.

Naționalismul și patriotismul înflăcărat și cuminte al dumneavoastră a știut să combineze datorințele sfinte ale cetățenilor cu interesele mari ale patriei.

Bine știți și pricepeți, că românul nu numai nu va peri, ci progresând se tot afirmă în viața statului, ca element cultural, de ordine și civilizațiune. Acest popor nu se poate desființa cu nici un fel de silă sau uneltire politică, și nu se va topi în alt soiu nici se va asimila, nici nu-și va părăsi limba și legea sa în vecii vecilor. Prin urmare acest popor are menire, are chemare, ca factor politic în istoria țării, precum în trecut, cu mult mai virtos în viitor.

De aceea ați crezut de cuviință, se vă puneți toate puterile și se vă luptați pentru alegerea unui deputat, care să aibă toată bunăvoința de a reprezenta această idee patriotică în parlamentul țării. Și către dvoastre s'au aliat și scumpii noștri deputați naționaliști din dietă, cari se bucură sincer din inimă, când își văd întărite rindurile cu acviziție de mari luptători. Ați avut la îndemână și tinerimea universitară, speranță mângâitoare pentru viitorul nostru național.

Și ce să zic despre femeia română, care în cercul nostru electoral s'a dovedit de un factor puternic în susținerea ideilor patriotice naționaliste.

Scumpe surori române! Frumos și cu cuviință v'ați purtat în marea luptă electorală, și fala și podoaba harnicilor bărbați ați fost, când i-ați încarajat și i-ați îmbărbătat să steie cu credință lângă steagul sfânt, pe care stă scris cu slove neșterse:

»Murim mai bine'n luptă cu glorie deplină,
»Decât să fim sclavi iarăși, i. vechiul nost
pământ.«

Inima sălta de bucurie, când se auzia pretutindenea, prin munți și prin văi, pe drumuri și prin sate, prin păduri și prin livezi: să trăiască candidatul național!

Patria și națiunea vouă vă poate mulțami această redesteptare generală, încât pentru mine, eu vă spun, că m'ați fermecat și m'ați deobligat pentru toate zilele vieții mele.

Iubirea și încrederea, cu care m'ați onorat, va fi un izvor nesecat, din care mă voiu adăpa cu putere de curaj, neînfrânt în lupta mare și sfântă pentru libertate, egalitate și frățietate!

Șișești, 8 Septembrie 1907.

Conferență ministerială comună. Ieri a avut loc la Viena, sub prezidența ministrului comun de externe baron Aehrenthal, o conferență ministerială comună, la care din partea guvernului maghiar a luat parte Wekerle, Darányi și Kossuth. S'a desbătut bugetul comun, s'a stabilit timpul ședințelor delegațiunii și s'au discutat chestii de politică comercială.

Chestia militară. În cursul tratativilor transacțiunii, precum se svonește din cercurile guvernului, se va discuta și chestia militară. Guvernul ungar aduce chestia aceasta pe tapet, ca să-și afle compensația pentru greutățile ivite în chestia transacțiunii și a cvotei, cari nu se pot delătura. La conferința aceasta va lua parte, afară de ministrul comun de războiu și ministrul Apponyi, care a călătorit ieri la Viena, și se vor suleva toate pretenziunile militare ale coaliției.

Fejérváry la regele. Este caracteristic, că înainte de-a călători ministrii ungari la Viena, regele primește în audiență pe baronul Fejérváry, fostul ministru președinte.

Audiența aceasta a avut loc Marți. Baronul Fejérváry s'a înapoiat deja seara la Budapesta.

Alt iunctim. Guvernul maghiar în conferința sa de Luni a scos din iunctim chestia băncei și a cvotei, dar în locul iunctimului pretins din partea guvernului austriac a pus *alt iunctim*: între urcarea cvotei și limba de comandă a armatei. Urcarea cvotei pentru cheltuielile armatei nu va găsi majoritate în Ungaria, zice-se, până nu se va rezolva chestia limbei în armata comună.

Aceasta par'că însemna din partea guvernului ungar: punte de aur, pe care să treacă dela conducere. Dar nouă ni-se pare că nu-i va succede. Va înghiți el și de astădată pilulele amare ale austriacilor. Se va evita de sigur criza ministerială. Iar dacă va fi iminentă, căderea de sigur nu va fi glorioasă.

Grevă generală. În ziua de 10 Octomvrie — când se deschide parlamentul — partidul socialist internațional din Ungaria face grevă generală: în toate fabricile și întreprinderile, pretutindeni, unde muncitorii sunt organizați, nu se va lucra. Aceasta drept protestare pentru că guvernul întârzie ori nu vrea să deie poporului dreptul de vot (sufragiul universal) și ca aviz să grăbească, altfel se vor mai hotărî greve încă și mai mari.

Guvernul se vede că s'a și speriat deja: ministrul Andrassy a spus unui publicist, că toată vara a lucrat la proiectul de reformă și că în curând »principiile fundamentale« vor fi arătate — consiliului de ministri și reforma negreșit se va face, avându-se însă grijă de menținerea caracterului național al statului!

Cu palavre de astea nu va prosti însă pe nimeni!

Inmormântarea lui B. P. Hașdeu.

Luni la orele 11 și 10 m. a. m. a sosit în gara de nord trenul în care se aflau rămășițele pământești ale lui B. P. Hașdeu.

În acelaș tren au venit în București și dnii dr. C. Istrati și C. Ciocazan, primarul Craiovei.

Pe peron se afia o mare mulțime printre cari și dnii A. Vlăhuță, G. Adamescu, D. Chiriac, Onciul profesor universitar, Mehedinți, profesor universitar, Tudor Radulescu, Eugen Hoinescu, Holban, Göbl, etc., etc.,

După ce a fost dat jos din vagon sicriul, P. S. S. arhiereul Nifon împreună cu un preot și doi diaconi au oficiat un serviciu religios, după care sicriul a fost ridicat și dus la carul funebru prin mijlocul mulțimei descoperite.

Sicriul a fost pus pe un car funebru tras de patru cai și astfel s'a pus în mișcare străbătând cale Griviței, str. Polizu, Occident și a intrat în calea Victoriei. În dreptul Academiei române corțegiul s'a oprit și preoții au rostit o rugăciune

după care convoiul și-a urmat drumul spre cimitirul Belu.

De carul funebru erau acățate trei coroane mari de foi de stejar din partea »Academiei române«, una de lauri în panglice negre »Din partea admiratorilor« și una de flori naturale, din partea »Ministerului cultelor și instrucțiunii publice«.

Convoiul funebru a ajuns la cimitirul Șerban-Vodă pe la 2 p. m. Sicriul, purtat pe brațe a fost dus în capela cimitirului, îmbrăcată toată în negru, și a fost așezat pe un catafalc înconjurat de plante.

Služba bisericească a început numai decăt, oficiind S. S. arhiereul Nifon, înconjurat de preotul bisericii Mihai Vodă și doi diaconi.

În tăcerea capelei, glasurile preoților se înălțau pline de acea neînțeleasă taină către care s'a înălțat pururea sufletul ilustrului răposat.

După slujba religioasă, dl. D. Onciul, profesor la facultatea de litere din București, a rostit o frumoasă și caldă cuvântare.

Dl. Ilie Bărbulescu, din partea Universității din Iași, a rostit o cuvântare arătând însemnătatea operei de slavist a lui Hașdeu. După ce a amintit părțile minunate ale acestei opere uriașe d-sa s'a apucat însă să și facă propriul său elogiu, uitând că nu eră nici loc nici timp pentru așa ceva.

Apoi a răsunat »veșnica pomenire« din ce în ce mai pierdută, mai înduieșătoare și sicriul ilustrului defunct a fost luat și dus până la cavoul familiei, unde sunt îngropate și soția și fiica sa.

Compania de bacalaureați a reg. 4 Ilfov nr. 21 a dat onorurile în vreme ce muzica aceluiaș regiment intona imnul plin de misticism ce s'a cântat și la moartea lui Hașdeu.

Inmormântarea lui Iosif Vulcan.

Marți la amiază a avut loc înmormântarea regretatului literat și ziarist, membru al Academiei române Iosif Vulcan. La orele 10 convoiul impozant pleacă dela casa defunctului în direcția catedralei gr.-cat. române, unde corpul defunctului a fost conștințit. A pontificat episcopul Radu, ajutat de mai mulți protopopi, preoți și diaconi greco-catolici. Impozantul conduct funebru a parcurs centrul orașului, la catedrala greco-catolică stărnind, pe unde trecea, interesul străinilor. Carul mortuar, tras de șase cai albi, eră urmat de familia defunctului și un public distins și numeros, ș'un șir lung de trăsură, în cari veneau notabilitățile. Înaintea carului mortuar mergea trăsura cu cununi. O senzație deosebită și o vădită bucurie a produs printre români panticele: *roșu-galben-vânt* a cununei trimise din partea Academiei române prin părintele vicar V. Mangra. Cântările bisericești le-a executat corul preparandiei unite din loc.

Toată lumea românească din Orade a luat parte la înmormântare. Afară de aceasta mulți amici și stimători ai defunctului, din alte părți. Academia română a fost reprezentată prin Magnf. A. Marienescu, societatea pentru fondul de teatru român prin dr. I. Blaga.

Ajungând în biserică sicriul a fost depus pe catafalc. S'a făcut apoi prohodul. Predica funebrelă obișnuită a ținut o în biserică secretarul episcopesc dr. Cornel Bulc, care a accentuat îndeosebi că regretatul I. Vulcan a fost un bun creștin, om de inimă și cinstit.

La orele de amiază, fiind prohodul terminat, convoiul s'a pus în mișcare spre cimitirul comun. La mormânt s'au rostit două cuvântări funebre: a dlui Marienescu din partea *Academiei române*, și a dlui Blaga, din partea fondului de teatru. Iată în scurt resumat vorbirea dlui *Marienescu*:

Marienescu accentuează, că o grea sarcină a căzut pe el: să exprime regretele din partea Academiei române, din partea sa, el care înainte cu trei ani, la 1904 a serbat jubileul de patruzeci de ani a »Familiei« împreună cu prietinel, la acărui mormânt acum plânge. Pe atunci a venit la Oradea-Mare să felicite pe Vulcan, pe bărbatul puternic care a făcut să răsără florile culturii românești în Bihor, — căci »Familia« a dus lumina deșteptării. Vulcan deja ca tânăr a luat asupra-și o sarcină atât de grea: a invins-o

însă! Dl. Marienescu amintește apoi despre unchiul lui Vulcan, fost episcop, bărbat de inimă și zice: »Dincolo de mormânt te vei întâlni cu el și veți număra, ce ați lucrat.« Apoi înșiră pe literații și criticii, cari au recunoscut meritele lui Iosif Vulcan în literatură când cu jubileul »Familiei«. Ludovic Dauș zice despre el, că »a arborat steagul culturii românești pe o redută la apus.« Negruzzi scrie lui Vulcan: »Eu am trecut la »Convorbiri literare«, tu însă mergi înainte, cu tine e neamul și Dumnezeu!« Istrati, Felix, Marian, Nic. Jorga, Bunea, Onișiu, etc. recunosc meritele defunctului. Literatele noastre Maria Cunțan, d-na Dunca de Schiau, Elena din Ardeal și mai ales regina Elisabetha, Carmen Sylva, s'au închinat lui.

Oratorul descrie apoi cariera literară alui Vulcan. La 1879 el a intrat în sânul Academiei ca și corespondentul ei din Ardeal. Și Academia l-a știut aprecia și iubi cum l-a iubit și apreciat Ardealul și îndeosebi Bihorul. »Iar acum, când tu pleci la cele eterne, această Academie m'a îndreptat să vorbesc, să spun cât o doare, că tu nu mai ești în mijlocul ei. Ea a trimis o cunună: primește această cunună, căci ai meritat-o. Și povestește Unchiului tău despre recunoștința neamului, uitând obișnuita-ți modestie. Iar din parte-mi: când îmi va veni și mie rândul să plec de pe acest pământ, doresc să fiu cu tine!...«

Din partea fondului de teatru român vorbește dl. Blaga punând în evidență meritele lui Iosif Vulcan cât privește înființarea și dezvoltare acestui fond, merit a servi culturii noastre naționale.

La orele 2 d. a. înmormântarea era terminată. Un suflet cald, un român bun odihnește sub glie rece...

Anarhie în comitatul Murăș-Turda.

După comitatul Timișului iată vine al doilea comitat să dovedească, cât e de fericită țara și cât sunt de mulțumiți oamenii sub regimul național.

Pe timpul erei lui Fejérváry comitatul Murăș-Turda n'a voit să și pună funcționarii destul de categoric pe picior de război cu guvernul și astfel guvernul național prin cel dintâiu fișpan al său a început să persecute pe funcționarii vechi. Autoritățile însă l-au măturat repede pe fișpanul, care și-a început noua carieră cu cea mai neînfrântă corupție și în locul lui a fost numit Ugron Gábor iun., fiul deputatului cu acelaș nume.

Funcționarii comitatului au fost trași în cercetare disciplinară. În fruntea funcționarilor și a partidului lor, numit autonom, eră notarul comitatului *Erösdý*. Acesta împreună cu partidul său cerea, ca el să fie restituit în funcțiune prin hotărîre disciplinară — și apoi de dragul bunei înțelegeri va abzice și va primi să fie numit secretar ministerial în ministerul de finanțe. Guvernul i-a oferit acest post deja în cursul cercetării disciplinare. L-au pus să subscrie mai întâiu actul de abzicere din postul de notar suprem al comitatului, spunându-i că numirea de secretar ministerial va urma cât mai în grabă.

Când a fost însă la adecă Wekerle a spus, că în ministerul de finanțe nu se mai poate sistematiza nici un post de secretar, să rezolveze chestia fișpanul și ministrul de interne, cari au promis lui *Erösdý* un asemenea post.

Mai înainte însă la ședința comisiunii disciplinare s'a primit propunerea fișpanului Ugron, ca funcționarii să fie dojeniți și astfel întregă chestia se va termina pentru totdeauna. Ajuns însă acum în corn de capră, fișpanul a înaintat recurs împotriva hotărîrii luate chiar la propunerea sa, ca astfel să-l poată destitui din post pe *Erösdý*.

După aceste antecedente s'a ținut Marți în Târgul-Murășului congregația comitatului. Spiritele erau foarte agitate, când fișpanul a declarat, că ministrul de interne Andrassy a adus hotărîre

definitivă privitoare la destituirea funcționarilor, și pe Erősdý l-a suspendat din post.

Erősdý însă, care substituia și pe vicecomitele Nagy, care avea concediu, n'a voit să primească decisiul ministrului. Atunci comitele suprem a propus alegerea lui Reicher pentru postul de notar suprem al comitatului. Reicher a depus și jurământul într'un sgomot infernal. Erősdý însă nu s'a depărtat din scaunul său, când Ugron l-a invitat pe noul notar să-și ocupe locul.

Ședința s'a suspendat. După redeschidere comitele suprem a voit să-i predea lui Erősdý cu puterea ordinațiunea, prin care avea să predea noului notar cancelaria și agendele. Erősdý s'a împotrivit, sgomotul s'a mărit din nou, auzindu-se vorbe grave la adresa ministrului Andrassy, a celorlalți miniștri, a fișpanului și a partidului kossuthist.

Ședința s'a suspendat din nou. După ce s'a redeschis a fost adus vicecomitele Nagy, care a fost primit cu mare însuflețire din partea autonomiștilor. S'a născut o așa învâlmășală apoi, încât Ugron a ieșit din sală însoțit de partidul kossuthist, fără să fi închis ședința. Reicher, nou alesul notar, care rămăsese mai în urmă, a trebuit să iasă pe fereastră. Nagy a rămas în sală și a luat conducerea ședinței, cu aceste cuvinte:

— Cu surprindere am luat la cunoștință, că ce porcării îndrăznețe a comis fișpanul în absența mea. Reputația comitatului pretinde, ca pentru acestea să câștig satisfacție.

După aceasta Erősdý a spus cele ce s'au întâmplat. Procedura lui Ugron se declară de ilegală și notarul Erősdý e provocat să nu-și părăsească postul. Totodată comitelui suprem i-se votează dojană protocolară pentru vătămarea de lege, pe care a comis-o.

În coridoare s'a născut un tumult asurzitor. Kossuthiștii numai acum au prins de veste, că fișpanul nu închisese ședința.

Atunci fișpanul a intrat în sală și a închis ședința, amânându-o pe ziua următoare.

A doua zi, ziua de ieri, a fost și mai zgomoasă. Viceșpanul Nagy a suspendat pe pretorii Körössy și Reicher. La ședință a luat parte și secretarul de stat Désy, care a sosit acolo ieri la orele 12. Nu s'a putut termina însă nimic. Désy a fost silit să părăsească sala de ședințe. După ședință fișpanul a primit o telegramă dela ministrul Andrassy, care suspendează pe Nagy din oficiu.

Din străinătate.

In Persia au pătruns soldați turci. Conform unei depeși oficiale soldații turci au ocupat 150 localități în ținutul Hoi.

Maroc. Pe câmpul de luptă marocan ori se va încheia pace, ori se va începe războiul cu mai mare furie. Semințele africane cer pacea, europenii o promet, dar și unii și alții se pregătesc de războiu.

Mișcarea culturală.

Despărțământul Agnita

al »Asociațiunii« convoacă pe membrii săi la *adunarea generală*, ce se va ține la 8/21 Sept. a. c. după serviciul bisericesc în omuna *Bundorf*.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Septembrie n. 1907.

— **Consistor plenar.** Azi înainte de amiază s'a ținut consistorul plenar al diecesei Aradului sub prezidența P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp, fiind de față P. C. Sa protosincelul R. Ciorogariu, referentul G. Popovici, protopopii dr. I. Trailescu, M. Leucuța, preoții Tr. Magier, T. Opreanu, C. Ursuț, referentul dr. G. Ciuhandu, secretarul, V. Goldiș și asesorii G. Serb, G. Purcariu, P. Truța, Russu Șirianu, Em. Ungureanu, I. Moldovanu și A. Călniceanu.

S'au luat măsuri pentru întărirea situației școlii de fete din Arad și pentru tractul Butenilor a fost numit protopop preotul Tr. Magier.

P. S. Sa a reținut la ospitaliera-i masă pe toți membrii consistorului.

— **Deschiderea anului școlar la Seminarul din Arad.** Ieri s'a făcut cu pompa obișnuită, deschiderea anului școlar la institutul teologic și pedagogic din Arad. După liturgia din catedrală, pontificată de P. C. Sa protosincelul R. Ciorogariu, la care a asistat P. S. Sa Episcopul, întreg corpul didactic și elevii institutului, toți s'au dus în sala mare a Seminarului. Aici părintele Vesalon a servit sfințirea apei, după care directorul seminarial P. C. Sa protosincelul R. Ciorogariu a ținut o avântă vorbire *despre credință*, arătând cum fără credință, care curăță sufletele, inspiră curaj, dă tărie, nimic nu s'a putut face în lumea asta și din contră, prin credință s'au săvârșit lucrurile mari. Aplică principiul acesta mare bisericesc la viața noastră publică și într'un elan de însuflețire face apel la inima tinerimei să se pătrundă de învățăturile Domnului, care prin cele trei virtuți: credința, dragostea și nădejdea a căutat să regenereze omenimea, mântuindu-o de păcate.

A luat apoi cuvântul P. S. Sa Episcopul I. I. Papp, care o oră întreagă a dat tinerimei povețe de bun păstor, îndemnându-o la iubirea bisericeii și școlii, respectarea profesorilor, părinții sufletești ai tinerimei, și devotament pentru tot ce este clenodiul vieții noastre creștinești și românești. N'a retăcut nici slăbiciunile, pe cari le-a observat în trecut ci arătându-le a stăruit cu dragoste de părinte pentru îndreptarea lor și reculegere pe toată linia.

Ambele vorbiri au făcut o profundă impresie asupra tinerimei noastre, la care primim cu toții plini de nădejde așteptând ca povețele bune ce se dau să aibă cel mai fericit rezultat.

— **Congregația de toamnă a comitatului Arad este convocată în adunare ordinară pe ziua de 30 Septembrie.** *Apelăm chiar de pe acum la toți membrii români să-și întocmească lucrurile așa fel, încât să poată veni toți!*

— **Alt proces.** Marți curtea cu jurați din Cluj a osândit la 8 zile temniță de stat și 40 coroane amendă pe dl Voicu Nițescu, student în drept, (osândit deja și pentru un articol ce a scris în »Tribuna«) pentru un articol scris în »Orizontul«. D-sa a fost apărat de tinărul avocat Giurgiu, un distins naționalist. S'a făcut cerere de nulitate.

— **Moștenitorul de tron Ferdinand va sosi luna viitoare la Oradea-mare, pentru a lua parte la o vânătoare în Bihor.** În societatea de vânătoare va fi și contele Tisza István.

— **Manevrele mari, cari au avut loc anul acesta în jurul orașelor Hatvan și Gödölő s'au terminat ieri.**

— **Meseriașii români din loc se vor întruni, conform hotărârii luate, Duminică seara la 8 ore, în restaurantul dlui Pașca.** La această întrunire sunt invitați toți industriașii și comercianții români din loc, precum și toți aceia din clasa inteligentă, cari se interesează de mișcarea culturală a meseriașilor noștri.

— **Defraudare uriașă.** Directorul filialei băncii de stat oiandeze din Arnheim, a dispărut după ce a defraudat din cassa băncii 5 milioane mărci.

— **Cununie înainte de decapitare.** Într'un complot încontra țarului Rusiei a fost declarat complice și tinărul Sergiu Siniavski, care a fost osândit la moarte. În 2 Septembrie c. Siniavski și a sărbătorit cununia cu aleasa inimii lui Ecaterina Purchin, iar în ziua următoare, în zorile zilei, a fost decapitat.

Ecaterina Purchin a fost de mai mult timp logodită cu Siniavski, și când a auzit despre osândirea la moarte a viitorului ei soț a dorit ca înainte de decapitarea acestuia să încheie căsătoria. Concesiunea a primit-o foarte cu greu. Credința, pe câteva ore numai a jurat o unul altuia în capela temniței, la 5 ore după amiază. Martori au fost păzitorii temniței; mirele a rugat pe directorul temniței ca să lase și pe cei doi soți complici ai lui să ia parte la cununie, dar cererea i-s'a refuzat. După jurământ i-a fost permis să mai rămână puțin timp împreună cu nevasta, și după aceea a fost condus în celulă. În ziua următoare a fost decapitat împreună cu cei doi soți ai lui.

— **Statistica emigrărilor.** Consulatul nostru din Hamburg a trimis ministrului de comerț statistica emigrațiilor din anul trecut în America. Din Hamburg — spune statistica — au plecat în anul trecut 818 vapoare cu 173.483 emigranți, cu 30.108 mai mulți ca în anul 1905. Prin Brema au emigrat 208.343 față cu 186.854 din anul 1905. Cei mai mulți au fost din Italia. Din amândouă porturile au trecut Oceanul 131.597 ruși. *Locul al doilea îl ocupă fericita Ungarie cu 28.230 emigranți prin Hamburg și 73.218 prin Brema.*

Sunt mulți, apoi, cari au luat drumul pela Fiume, despre cari statistica aceasta nu vorbește.

— **Defraudantul dela Orăștie, Schuller Móric, care ani de-a rândul a șterpelit sume mari din banii orașului, — după cum am scris într'un număr trecut, a voit să-și facă sfârșitul.** O știre din Sibiu ne vestește, că Schuller, s'a împușcat Marți într'un hotel de-acolo. Rana însă nu e periculoasă. A fost dus la spital, unde e îngrijit bine. Poliția din Orăștie a avizat-o pe cea din Sibiu, că după însănătoșare să-l transporteze pe Móric la Orăștie.

— **Focul, care a nimicit moara din Győr a fost localizat.** Sunt opt morți între cari un pompier și un polișist. Cauza focului nu se știe nici acum. Paguba se urcă la 1 ³/₄ milion coroane.

— **O mare catastrofă s'a întâmplat zilele trecute în mina Las-Esperantas din Mexico (America).** Catastrofa s'a întâmplat în urma unui foc ce-a izbucnit în mină, așa că două sute de muncitori au fost închiși sub pământ. Sunt 25 de morți și 131 greu răniți.

Auțiți fraților, cari vă lăsați seduși de agenți mincinoși și emigrați la America! Nu e nici acolo pânea aruncată pe garduri, ci și-o câștigi cu sudori de sânge și cu mult mai greu ca aici. Mai lași apoi nevasta și copilașii și pe neputincioșii părinți într'o jale amară, când te ajunge o soartă ca cea amintită mai sus, ba nici mângâiere nu-ți pot afla îmbrățișând mormântu-ți rece.

— **Sălbătăcii de ale pandurilor.** Primim următoarele: În 6 Septembrie a. c. în prezența mea s'a întâmplat o sălbătăcie de a pandurilor (poliști) din Timișoara. Adecă la gară, un țaran ce scăpase de cătănie, manevră, aveă să călătorească spre casă și astfel a întreat pe ceva prăpădit de ofițier despre mersul trenurilor. Acela în joc să-i spună, după cum cerea datorința și bunăcuviința, începe a batjocori și înjură pe omul ce nu-i greșise nimic. Țăranul mânat pentru așa vorbe, începe și el a-l înfruntă, din ce se încep o larmă, în care s'au strâns mai mulți de față și chiar și subscrisul, vine apoi în fugă și un pandur, care fără să cerce adevărul, începe a lovi cu pămăle și cu pumnii și a împinge pe țăranul nevinovat, care nu voiă să se deee legat și batjocorit. Mai veni apoi încă un pandur (căprar) și niște horđari și cu puterea tuturor băgară omul într'o odaie din apropiere, unde nu să-i deee pace, ci din nou încep a-l imblăti, în modul cel mai barbar și animalic, lovindu-l și în locuri de tot gingașe și nepotrivate, jos sub foale, de strigă bietul țaran ca din gura șarpelui. Văzând sălbătăciile grozave, luai cuvânt de apărare pentru apărarea țăranului bătut, fără milă și legat în lanțuri, ocărând volnicile pandurilor. Am fost chiar la căpitan, unde am făcut arătare contra turbaților panduri. Urmarea va fi că țăranul va rămâne cu ce-a primit, ba pe deasupra îi vor trage și vr'o porție de gloabă, pe motiv că s'o prins cu legea — deși strămbă: că turcul te bate, turcul te judecă. Pecica-română, 9 Sept. 1907. Petru Russu, inv.

Rescoală sângeroasă a fost Duminecă seara în pădurea Sudriciu aproape de Văscău, la ferăstraele fraților Willgerodt. Poporul chinuit de muncă grea, a cerut exploatatorilor mărirea salariului, căci bieților muncitori li-se plătește nu se poate mai prost. Nici pentru hrana lor nu li-se ajunge, copiii le mor de foame. Nemernicii exploatatori nu vor să audă însă de ușurarea soartei poporului. D'aci neînțelegeri și chiar ceartă aspră, au fost chemați jandarmii și cum era vorba de români, iar s'a vărsat sânge.

Despre acest caz sub titlul: *In loc de pâne — gloanțe de revolver și jandarmi*, »Népszava« de ieri scrie următoarele: Muncitorii cărauși aplicați la fabrica de lemne a lui Willgerodt în Sudriciu (com-Bihor) au asediat în una din zile trecute stabilimentul cerând urcarea plății. La început bieții muncitori au încercat pe cale pașnică rugând cu capetele plecate pe îngâmfaii capitaliști să le ridice plata, căci din așa puțin nu pot trăi. Răspunsul a fost o refuzare bruscă și întoarcerea spatelor. Muncitorimea flămândă în amărăciunea ei a asediat fabrica, amenințând că o va aprinde, dacă nu li-se urcă leafa.

Intr'o seară 18 muncitori au voit să se prezinte la casierul fabricii tot cu această rugare. Strohmayr Sándor, așa-l cheamă pe casierul, a încuiat ușa și a slobozit mai multe focuri de revolver asupra muncitorilor, când aceștia au spart ușa cu săcurile. O ploaie de gloanțe au căzut apoi asupra muncitorilor din partea păzitorilor ascunși, căzând mai mulți plini de sânge. Muncitorii văzând pericolul au luat cu dânsii pe cei răniți și s'au refugiat în pădure, unde au fost urmăriți de jandarmi.

Procedura aceasta fără suflet a uzurei caracterizează politica domnilor dela fabrica Willgerodt, Mulțimea flămândă o prind în jug și dacă cearcă să scape aruncă încontra ei puterea statului, păzitorul neclintit al intereselor capitaliștilor.

Noi știm că la fabrica Willgerodt lucrează frații români din Bihor, din partea ostică a a comitatului Arad (cerc. Halmagi) și din Alba-inferioară, dar nu știm întrucât e adevărată știrea de mai sus, dat fiind: românul blând la fire, dacă nu e îndestulit cu răsplata muncii sale într'un loc — deși tră-

iește cu mult amar — își caută în altă parte condiții de traiu. Revolta se va fi făcut — credem — în urma înșelăciunii și a detragerei din plată, ceace știm că e în uz în părțile acelea.

Așteptăm informații vrednice de credință dela o persoană de încredere din acele părți. N'avem știri precise despre numărul celor răniți!

— **Nefericire într'o arenă.** În Ampuero, oraș în Spania, Duminecă, pe când se ținea într'o arenă luptă cu taurii, arena fiind construită din lemn s'a surpat cu întreg publicul de vre-o câteva sute de persoane. Taurul, care era în arenă, înspăimântându-se s'a aruncat asupra mulțimei rănind mai mulți oameni până a fost omorît de toreador. Sunt 10 morți și 200 răniți.

— **Aviz.** Domnii învățători și toți acei domni cari doresc a participa la sfințirea bisericii noastre și la adunarea generală a învățătorilor, ce se va ține la 8/21 și 9/22 Sept., sunt rugați a anunța participarea lor în scopul încvartirării cel mult până în 2/15 Sept. Tot până la acest dat au să se însinue și acei, cari doresc a participa la banchet. Trebuie să observ, că acelora, cari nu se vor însinua până la terminul amintit, nu le putem răspunde nici pentru încvartirare, nici pentru posibilitatea de a lua parte la banchet. Spre orientare am să mai accentuez, că invitări speciale nu se fac. Ciacova, la 10 Septembrie 1907 st. n. Din încredințarea comitetului aranjator: *Dr. Iuliu Coste.*

— **Dare de seamă și mulțumită publică.** La concertul împreună cu teatru și joc, aranjat de corul meseriașilor români din Arad, la 29 August st. n. a. c. în »Casa Națională« au binevoit a suprasolvi următorii P. T. domni, cărora și pe această cale le exprimăm profunda noastră mulțumită:

I. P. S. Sa Ioan Meșianu, metropolit, Sibiu, II. Sa Alexandru Mocsonyi, mare proprietar, Birchiș, dl Ignatie Pașca, hotelier, Arad, câte 10 cor., Magn. Sa dl Coriolan Brediceanu, deputat dietal, Lugoj, 3 cor., Magn. Sa dl Vasile Goldiș, deputat dietal, Arad, Iosif Moldovan, dir. școlar, Arad, G. P., Iustin Dascăl, preot, Micalaca, Ioan Popovici, învățător, Bălnaca, câte 2 coroane, G. Bujigan inv. Deliblat, Ioan Filipovici comerciant, Vârșeș, Ioan Pitariu tipograf, Arad, George Nichin administrator, Arad, Gavril Șandor, învățător, Seleuș, Ilarie Verșigan învățător, Bărsa, Sava Bogdan, Arad, George Oașca, învățător, Păncota, Ioan Costa profesor, Arad, P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, profosințel, Arad, Traian Vățianu, preot, Arad, Efrem Moldovan, învățător, Pecica, Vinteciule Guleș, învățător, Șeitin, George Stoian, învățător, Pauliș, Traian Pacu, Arad, Traian Murășan, învățător, Iuliu Groșorean, inv. Gașca, Bărzăvari, Dr. D. Lascu, adv. Oradea-mare, Ioan Bustea inv., Socodor, N. N. fiecare câte 1 cor., Nicolae Iosif, croitor, Arad, 60 bani, Ioan Roșu, inv., Buteni, Blasiu Codrean, învățător, Maria-Radna, Mihail Miloș, barbier, Arad, Lazar Igrășan, inv., câte 40 bani. Dr. Fazekas, cand. de adv., 20 bani.

Suma întratelor a fost de 430 cor., din cari substrăgându-se spesele 280 cor. s'a destinat pentru înființarea unui fond al corului 100 cor., reuniunii învățătorilor din dreapta Mureșului 50 cor. Arad, 11 Septembrie st. n. 1907. *Iustin Olariu* prezident, *Leon Munteanu* casier.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor noștri ospătăria națională românească din Arad. În strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul pân'acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos ote (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a-l sprijini, fiind român, dar și de altfel oțelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— Nu mai e păr cărunt. »TINCTOL« (Marca 232) e idealul unui mijloc de a vopsi părul, care dă părului cărunt de pe cap și barbei peste câteva minute luciul părului tinăr și culoarea naturală avută, blondă, blondă-închis, brunetă sau neagră.

«TINCTOL» este un preparat absolut nesticăcios, constă dintr'un singur lichid și folosirea e nu se poate mai simplă. Cu un piepten des înmuiat în acest lichid se piaptână părul și culoarea părului e dată, care rămâne permanent în câteva minute uscându-se pe păr.

La comanda se roagă indicarea culorii cerute. Prețul unei sticle cu descrierea folosirii în 4 limbi este 3 coroane. Se capătă la fabricantul Friedrich Radda, farmacist în Pancsova, Ungaria-de-sud. Magazină permanentă la Jos. von Török, farmacist în Budapesta, König utca.

Concert, petreceri.

În Beiuș »Casina română« în 14 l. c. st. n. în hotelul »Stăna de vale« își va ține petrecerea de vară. Toți românii de bine sunt invitați fără primirea invitații pentru scurtimea timpului. Va cânta orchestra militară (dela manevre.)

— În 21 Sept. st. n. a. c. (Sâmbătă) corul tinerimei școlare din Șilindia sub dirigența harnicului învățător Liviu Dublea aranjează concert, împreună cu petrecere, ce se va ține în sala de învățământ a școlii gr. or. rom. în favorul școlărilor săraci, pe lângă următorul program: 1. »Darul Domnului« (duet), 2. »Școala veche și școala nouă« (dialog), 3. »Ce te legeni codrule« (duet), 4. »Socialismul« (dialog), 5. »Eu mă duc« (duet). Urmează dans. Prețul de intrare de pers. 80 fil., de familie 1 cor. 20 fil. Inceputul la 8 ore seara. Invitări speciale nu se trimit.

BIBLIOGRAFIE.

»Secretul podgoreanului« este titlul unei lucrări de merit al cărei autor e dl Nicolae Cosma din Brăila. Cartea, de interes pentru toți românii, se află de vânzare la librăriile din România și se poate comanda prin dl P. Simtion, librar, Arad. Prețul 5 lei.

»Cantorul bisericesc« opul dlui G. Bujigan învățător în Deliblat (Temes m.) încurând va ieși de sub tipar. Din acest op s'au scos până acuma 25 coale de tipar. Opul atât ca cuprins, cât și ca aranjare, e neîntrecut în literatura bisericască — la noi. Abonamente se mai primesc până la finea lui August, când opul va apărea complet.

Prețul opului broșat: 8 cor.; legat în pânză — bogat aurit 10 cor.; legătură luxoasă — în piele, 14 cor.

Poșta Administrației.

Lazar Soncă, Homorod. De aici se expediază regulat ziarul la adresa d-tale. Reclamează și la poșta.

Bursa de mărfuri și ctețe din Budapesta.

Budapesta, 11 Sept. 1907.	
INCHEEREA la 1 ORĂ :	
Grâu pe Oct. 1907 (100 klg.)	23.05—23.08
Secară pe Oct. 1907	19.56—19.58
Ovăs pe Oct.	16.42—16.44
Cucuruz pe Sept. 1907	13.76—13.78
INCHEEREA la 5 ORE :	
Grâu pe Octomb. 1907	23.40—23.06
Secară pe Oct. 1907	19.62—19.64
Ovăs pe Oct.	16.38—16.42
Cucuruz pe Sept. 1907	13.74—13.78
De Tisa — — — —	22 K. 90—23 K. 30 fil.
Din comitatul Albei — — — —	22 » 50—23 » — »
De Pesta — — — —	22 » 30—22 » 90 »
Bănățenesc — — — —	» — — — — » — »
De Bacica — — — —	23 » — — — — » 30 »
Săcară — — — —	18 » 95—19 » 25 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 75—15 » 95 »
» de cvalitatea II — — — —	15 » 55—15 » 75 »
Ovăs » » I — — — —	16 » 65—16 » 80 »
» » » II — — — —	16 » 15—16 » 50 »
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — — » — »
» nou — — — —	13 » 60—13 » 80 »

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măestru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, syenit, labrador etc., din pietre de marmorănt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyszében, Déva și Bánpatak.

progresat într'atâta, că nu peste mult voi înainta consiliului de miniștri *principiile fundamentale ale proiectului*. Sper, că după aceea voi fi gata în scurtă vreme cu celalalte. (Desigur va fi gata în doi, trei ani, Red. Tr.) Amănunte nu pot spune acuma, dar cred, că orice prietin al drepturilor poporului va putea fi mulțumit cu proiectul meu. Foarte natural, că voi fi cu cea mai mare grijă, ca prin tranziția grabnică să nu producem anarhie și ca să păstrăm caracterul național al statului maghiar.

Banul la ministrul Wekerle.

Ieri a fost primit banul Croației Rakodczay din partea ministrului Wekerle, referându-i asupra situației croate. Din această convorbire n'a transpirat nimica. Pe de altă parte cercurile politice de prezent sunt preocupate numai de transacțiune.

Pentru votul universal.

Partidul național slovac va țineă Duminică o mare adunare de popor în Rozsahegy pentru votul universal. La această adunare vor vorbi deputații Hodzsa, Bella, Ivanka și Skiciak.

»Népszava« organul social-democraților, face, în nrul de azi, apel către întreaga muncitorime din țară, ca în ziua de 10 Octomvrie fiecare muncitor să lase lucrul, fiind decretată pentru ziua aceea, în care se va deschide și dieta, o demonstrație în fața parlamentului și pe străzile Budapestei pentru votul universal. Apelul se încheie astfel: »In 10 Octomvrie se va începe luptă revoluționară îndârjită și necruțătoare. Luptăm pentru programul guvernului, pentru ce-a promis regele. Nu mânați poporul în revoluție. Dați pentruce v'ați dat cuvântul de onoare! La luptă! Trăiască social-democrația revoluționară!«

Barabás despre urcarea contingentului de recruți.

Vicepreședintele partidului kossuthist, Barabás, s'a exprimat despre urcarea contingentului de recruți în chipul următor:

Peste tot nu cred, că se găsește guvern un-

gar, care ar cuteza să prezinte camerei un proiect despre urcarea contingentului de recruți. Dela noi nu primește austriacul nici pui de soldat, orice guvern ar cere lucrul acesta. Iar dacă guvernul se ocupă cu astfel de gând, să renunțe, căci din aceasta s'ar naște numai neajunsuri.

Vom vedea întru cât va asculta guvernul pe Barabás Béla.

Procese cu grămada.

Prigonirea »Tribunei«. Aseară pe când încheiam ziarul, sublocotenentul de poliție Török, asistat de un detectiv, s'a prezentat la redacția noastră și arătându-ne ordinul dela procuratura din Oradea, iar a făcut perchiziție.

Avea ordin să aflu manuscrisul unui articol scris la 2 Iunie în »Tribuna«, articol pentru care s'a pornit proces contra noastră, și în care cauză redactorul nostru Ioan N. Iova a fost ascultat deja și a răspuns bărbătește Vineri la judele de instrucție din Oradea.

In acel articol (intitulat »Dușman al culturii«) se arată bunăvoința, pe care o are față de cultura românească ministrul Andrássy, care a oprit Asociațiunea să strângă bani dela români pentru un internat, unde să adăpostim copiii noștri de școală, siliți să stea te miri prin ce case nesănătoase în oraș (Sibiiu). Va să zică nu ne lasă nici pe banii noștri să clădim adăpost copiilor noștri.

Pentru că am spus acest adevăr, ni-se face acum proces (dupăce mai avem și alte procese ponnite contra noastră).

Iată acum știri despre prigonirea și a celorlalte ziare românești:

— In contra »Luptei« s'a pornit al șaptelea proces, pentru articolul »Din țara moșilor«. Se ține bine și confratele dela Budapesta.

Procesul »Unirei«: s'a pertractat ieri a doua oară în urma ordinului venit dela

meu cad la pământ cei mai puternici. Capete încoronate îmi sunt jucării ca pietricelele la copii. Sunt mai puternică ca ori cine, dacă vrei însă mă umilesc înaintea ta.

Cuvântul omului din pustie sbură aspru peste apă.

— Fir de nisip ești tu, sclava pornirilor tale! Scoate-ți din inimă pofta de mărire, și îngâmfarea și te pleacă naintea celui care va să vie să ridice pe cei umiliți, iar pe cei îngâmfați să-i umilească.

Femeia făcu un pas înainte și zise cu lingură:

— Vorbești astfel, fiindcă nu mă cunoști încă. Privește-mă!

Și își scoase învălitoarea din cap, și își deschise haina întunecoasă de pe umeri. In fața omului din pustie stătea o femeie înaltă în vestmânt de purpură până la călcăie, încinsă cu brâu de aur. Umerii îi erau învâliți într'un șal alb egiptean, iar la gâtul ei alb luceau mărgele, ca lacrimile înghețate. In păru-i negru schinteiau sardise cu luciul de foc, cari emulau cu focul ochilor ei, și pe buzele-i roșii se jucă un zimbet dulce. Din vestmânt se restiră parfum de ambră și scorțișoară. In mână ținea flori roșii, pe cari le întinse spre omul din pustie și zise cu voce dulce:

— Lapădă-te de acela pe care îl aștepti și vino cu mine!

Omul din pustie se retrase cu ochii schinteitori și vocea îi sună puternic, ca o trompetă:

— Afurisită ești că m'ai putut auzi, dar și-ai

astupat urechile, m'ai putut vedea, dar și-ai închis ochii. Adevăr îți zic, mai josnică ești ca sclavul și mai sărac decât cel din urmă cerșitor. Depărtează-te de mine!

Femeia se învâli în manta și se îndreptă țivnoasă; își strânse apoi mâna în pumni și strigă cu voce amenințătoare:

— Urmează dar pe regele tău, care cu coroană de spini va fi încoronat, căruia trestie îi va fi sceptorul regal! Iar pentru cele ce mi-le-ai spus, îți vei primi răsplata. Adu-ți aminte de mine: sunt Herodia.

Se întoarse spre tufiș unde erau tupiliți câțiva sclavi. Puțin în urmă s'auziră pași cari se depărtau în nisip.

Omul din pustie rămase singur. Privi în înălțime, de unde se coborau umbrele dese ale nopții. Noaptea se lăsă încet pe locurile sălbatice, pustii. Luna ca un glob argintiu plutea pe cer maiestoasă.

Omul din pustie se tăvăli în nisip și așezându-și capul pe stâncă, privi spre Galilea.

In lumina arginție a lunii stătea o figură albă chitonă, cu părul brun ca pământul mamă, ochii adânci ca marea, și cu aureolă ca soarele. Pe frunte avea coroană de spini și n mână ținea o trestie; din spini însă se revărsau raze luminoase și din trestie încolțea floare albă de nufăr.

Ioan Botezătorul sări sus și își întinse brațele tremurând.

— Dumnezeul meu! strigă cu voce înaltă.

...Luna se acoperi cu o negură de nour și viziunea blândă albă, dispăru.

Curie. Acuzatul A. C. Domșa abzis de dreptul de a se apăra în limba sa maternă. Nu a fost lipsă de talmaciu. Apărătorul încă a vorbit în ton conceliant. Pe ambii i-a lăudat procurorul.

Tribunalul, cu toate aceste, a susținut verdictul adus la prima pertractare: *8 luni arest și 1200 coroane amendă*. Invățătura e să nu ne căciulim nici odată, când e vorba de drepturile limbii materne. Dacă e vorba de suferință să suferim cu fruntea ridicată — dar să nu cedăm o iotă din puținul drept ce ni-l dau legile țării. Numai așa ne vor considera străinii de bărbați, cari știm să suferim și chiar să murim.

Cluj, 9 August.

Procesul »Telegrafului Român«. Pertractarea finală în procesul de presă intentat domnului T. V. Păcățian, redactor al »Telegrafului Român« e pusă pe 20 Septembrie nou, oarele 8 dimineața. Se va ținea la curtea cu jurați din Cluj. Apărarea o va face dl dr. Iuliu Pordea, distinsul avocat din Cluj.

Din străinătate.

Avântul comerțului extern al Angliei. Toate prorociile pesimiste despre decăderea comerțului mondial al Angliei sunt răsturnate — zice »N. Fr. Presse« — prin cifrele de curând publicate, asupra comerțului extern al Angliei în întâia jumătate a anului curent — cifre, cari arată o creștere puternică a exportului și importului, față de anul precedent.

Valoarea exportului se ridică la 2063 milioane de lire sterline și arată, față de perioada corespunzătoare a anului 1906, un spor de 25.7 mil. lire sterline.

Importul se ridică la 328.3 milioane lire sterline. Aceasta e cu atât mai remarcabil, cu cât în anul precedent se înregistrase un avânt surprinzător al comerțului exterior.

Din vara anului 1904, exportul englez a crescut cu 117 milioane lire sterline, iar importul cu 90 milioane lire sterline, excedentul importului față de export a scăzut cu peste 50 milioane de lire sterline.

Mai interesante încă sunt detaliile bilanțului comercial. Comerțul cu coloniile face numai 31.1 la sută din comerțul englez; comerțul cu țările străine prezintă 68.9 la sută.

Intre acestea, în ce privește exportul, Germania stă în rândul întâiu. Exportul în Germania arată, în ultimii doi ani, o urcare de peste 5 milioane lire sterline pe când importul din Germania n'a crescut decât cu 1.9 mil. lire sterline.

Exportul în Austro-Ungaria a crescut, în ultimii doi ani, cu 1.4 milioane lire sterline, importul a scăzut cu 224.000 lire sterline. Diferența aceasta e a se atribui, în primul rând, creșterii exp. de cărbuni din Anglia în Austria.

Un capitol important, dar care nu se poate arăta în cifre, s'a mărit în chip simțitor: încasările taxelor de navigațiune. Bilanțul comerțului exterior al Angliei arată un mare avânt industrial.

Intreaga mișcare a mărfurilor reprezintă, în prima jumătate a anului 1907, cifra enormă de 534 milioane de lire sterline.

O propunere a dlui Sturdza la conferința păcii. In ședința publică de Sâmbătă, președintele congresului pentru pace a dat cetire unei scrisori a dlui D. A. Sturdza prin care președintele consiliului țării românești propune crearea unei academii de drept internațional la Haga, care să funcționeze prin subvențiunile tuturor statelor.

Din România.

Congresul petrolifer. La congresul de petrol, deschis la Ateneu sub prezidiul d-lui Saligny, în numele guvernului român au vorbit miniștrii A. Carp și D. Sturdza, salutând pe delegații sta-

telor străine. Au răspuns după rând delegații diferitelor state. Se constituie apoi biroul sub președinția dlui Salignyi și cele trei secțiuni. Prima ședință s'a ținut Luni.

De peste săptămână.

— **Sate vrednice de laudă.** *Răcășdia*, dieceza Caransebeșului a votat salariul fundamental de 1000 cor. la 4 învățători, iar comuna *Jadani*, dieceza Aradului de asemenea. Servească de exemplu celorlalte comune românești. B.-Comloș, 9 Sept. 1907. Cu stimă *I. Vuia*.

— **Coloniștii recunoscători.** Duminică s'a inaugurat la Szilágyfalu în Bacia, bustul lui Szilágyi Dezső ridicat acolo de coloniștii procopsiți pe vremea când Szilágyi era în guvern. Guvernul a fost reprezentat prin miniștrii Günther și Darányi; cununa a depus-o acesta din urmă.

Coloniștii ci-că erau în mare voie bună.

Cum nu? Aveau în mijlocu lor nu numai bustul unui fost ministru ci doi miniștri vii, dela cari se mai pot aștepta la multe, căci slavă Domnului, țara are de unde plăti cheltuielile acestei — politice de rassă!

— **Radicalii sârbi din Croația** au ținut Duminică adunare poporală în Ruma. A prezidat deputatul Gyurgyevits Nikola și au vorbit mai mulți ruși, aprobând că deputații sârbi au ieșit din coaliția cu croații (rezoluționiști). De asemeni s'a vorbit contra Austriei și pentruca sârbii radicali să lupte pentru independența Ungariei.

Această adunare ziarele maghiare superficial informate au prezentat-o cași când ar fi a sârbilor radicali din Ungaria, cari ar vrea să iasă din clubul naționalităților. Așa se face politică naționalistă în presa maghiară.

— **Marile manevre** vor avea loc în anul viitor pe teritoriul Ungariei. Nu s'a hotărât încă locul, unde se vor ține, dar e probabil, că în sudul țării, în Banat.

— **Incendiu.** În Győr a ars moara cu vapor a lui Bak. Au murit 18 oameni și au fost răniți mai mult de 40. Până au sosit pompierii, focul izbucnise pe toate geamurile clădirii cu patru etaje. Incendiu a fost îngrozitor. Pompierii și soldații au mântuit de foc o întreagă parte de oraș. Au ars și 10 mii de măși metrice de bucate. Moara a ars cu desăvârșire. Cauza focului încă nu se știe. Paguba e foarte mare.

— **O întimpinare.** Primim următoarele: *Onorată Redacțiune!* În numărul »Tribunei« 179 a. c. prin articolul »Alegerea dela Beiuș« — fiind atacat, am onoare reflexiunile la acelea în următoarele a mi-le face:

Se zice în pasajul amintit, că eu am fost în suita lui Kardos; aceasta nu e adevărat, pentrucă cu drept că în afacerile băncii pe timpul acela am fost la Vașcău, dar când au plecat înaintea lui Kardos am fost cu domnii preoți Valer Moga din Luncă și cu un coleg al dânsului în cafana din Vașcău și acolo eram și atunci când au sosit, prin urmare deodată n'am putut fi și aici și acolo; iar cece se atinge de vorbirea acolo amintită, foarte mă mir, că cum m'a putut confunda cu un locuitor din Vașcău cu numele Szabados, care a ținut vorbirea mie atribuită, pentrucă acela e un om robust cu un ton puternic și nu subtil cum sunt eu.

Correspondentul așa se vede, că mi un voitor de rău și numai m'a calomniat, că toate afirmațiile sunt minciuni și neadevăruri.

Pe baza cestora vin cu toată stima a Vă ruga să binevoiți a da loc rectificării mele prezente. Cu toată stima *Ioan Meggyesy*.

— **Tempestate pe Marea Neagră.** »L'Indépendance Roumaine« aduce amănunte despre marea tempestate ce a fost zilele acestea pe Marea Neagră. Vaporul »Regele Carol« a sosit Duminică dimineața în Constanța cu o întârziere de 10 ore, iar pe mare căpitanul, pentru a salva vasul și pe călători, a fost silit să arunce în apă o parte din mărfurile ce erau încărcate (în valoare de 15.000 lei). Trei marinari au fost luați de vântul grozav, dar totuși salvați la vreme.

— **Scoala românească gr.-cat. din Cluj și »Răvașul«.** Sub acest titlu ni-se scrie din Cluj următoarele:

Cetim în »Răvașul«: »Școala românească gr.-cat. din Cluj se deschide la 1 Septembrie n. în noul său local, splendid edificat și întocmit.

În noua școală vor fi două clase, cu totul separate una pentru fetițe, alta pentru băieți, provăzute cu două puteri didactice. Inscriserile se încep la 1 Septembrie. Inaugurarea solemnă a noului edificiu școlar se va face mai târziu.

Curatorul bisericii din Cluj se ocupă cu activarea unei grădini învecinate cu noua școală, care o va completa cu desăvârșire cum numai se poate închipui de bine«.

Să mă ierte autorul laudei acesteia, că susțin sus și tare chiar contrariul, și zic dimpreună cu tot poporul din Cluj și cu toți ceice au văzut și văd, străini și români, că noua școală românească gr.-cat. este edificată într'un așa loc, cum nu se poate închipui mai rău.

E zidită înaintea bisericii lui Bob. Biserica lui Bob este un edificiu vechiu, trecut peste o sută de ani. I-se ascunde soarele cu desăvârșire prin școala cea nouă. I-se ia lumina. Între biserică și școală nu poate fi vorbă să ajungă arșița soarelui și lumina lui nici prin ferestri, căci spațiul ce le desparte abia este de 2 metri. Și apoi știut este, că unde nu strabate căldura, arșița și lumina soarelui, păreții edificilor mucelesc și capătă bureți și în câțiva ani se ruinează de sine, ba ruinează mobilele și strică sănătatea celorce locuiesc în asemenea edificii și dacă sunt edificate acele cât de pompos.

Păreții bisericii sunt vechi și măcinați de dinții vremii. Puțină mucezală le trebuie ca să se ruineze, căci și așa sunt numai cârpiți cu repararea din anul trecut. Dar mucezală și umezală ușor capătă și păreții noi, dacă nu i poate coace arșița soarelui jur împrejur.

Toată lumea se miră dară, și cu drept cuvânt, cum de curatorii sf. biserici din Cluj unde învățătura și științele fizice stau întinse pe garduri în număr de 15 inși, nu a avut înaintea ochilor singur aceste reguli elementare dacă nu a dat nimic pe partea estetică a lucrului?!

Mă mir că nu s'a aflat între curatori barem un plugar dacă nu cărturar să fi zis:

»Să nu punem școala chiar înaintea bisericii, ca să nu fim siliți a o încunjura totdeauna când venim la biserică, ci să ne cumpărăm alt loc mai depărtător. Biserica să ne fie slobodă, căci nici nu se cuvine, ca locuința popii să fie deasupra altarului lui Dumnezeu, ca să se audă din biserică cum sfârșie răntășul în cuină la popa și cum dărlăie servitoarea când curăță pătrângei și apoi să mai facă și semne diacilor din cor, când vin la biserică, căci toate aceste se pot întâmpla pe lângă toată băgarea de seamă, dacă va locui cineva în etaj sau va fi redacțiunea »Răvașului« acolo, căci etajul stăpânește toată zidirea bisericii«.

Pentru aceea să mă ierte domnii curatori, că le fac observare și susțin înaintea oricui că în mai neacomodat loc nu a putut edifica școala cea nouă ca și unde e edificată. Să o fi edificat în front la strada lui Jokai, ori în locul celei vechi, ori să fi cumpărat mai întâiu grădina cea scump plătită, cu câte 100 cor. metrul quadrat. Ori dacă nu s'a putut nici una nici alta din aceste 3 locuri, să fi amânat edificarea chiar și cu risicul de-a închiria o localitate pentru școală, pe timp de un an. Să nu fi făcut lucrul acesta rău pe care numai »Răvașul« îl laudă cu cuvintele cutezătoare că »e așa de bine cum numai se poate închipui«.

»Răvașului« îi răspund cu sf. scriptură »vai celui ce zice răului că e bun și bunului că este rău«. Isaia 5. 20. Insemnați-vă însă cinstiți curatori din Cluj că un lucru mai rău nu ați fi putut săvârși, nici atunci, când ați fi durmit cu toții într'un an de zile în frunte cu protopopul în școala cea veche, exchizând copiii dela școală. Acum putem conjuga cu toții verbul: vedem,

vedeți căci singur »Răvașul« nu vede. »N'avem ce face« veți zice. E drept.

Una tot puteți face și adecă să tăceți și să nu vă lăudați negliobla și nepriceperea în »Răvașul«. Grijiți acuma de puneți a doua putere didactică o învățătoare diplomată. Aveți vre-o 3 în Cluj, ca barem în miniatură să fie și școală, de fetițe în Cluj dupăcum au contemplat cei ce au adunat banii, cu cari ați edificat școala, decât care nu se poate nici închipui mai bine după cum zice »Răvașul«. Grijiți că vă veți trezi cu un învățator a cărui misiune principală va fi ducerea manuscrisului pentru »Răvașul« la tipografie și pachetarea pentru postă.

Și toate aceste se va zice că se fac precum se afirmă și despre zidirea școalei, cu știrea și învoirea voastră, fără adunarea bisericească, care în Cluj azi nu numără nimic. Deie Dzeu să nu fie așa. *Un poporan.*

— **Defraudare în Orăștie.** În zilele din urmă comitele suprem al comitatului Hunedoara într'o vizitațiune a lui în Orăștie a dat de urma unei mari defraudări din averea orașului, care evaluează la 5 milioane coroane. Comitele a constatat că averea orașului n'a fost controlată de vre-o 27 de ani, și de-atunci banii orașului sunt defraudați; banii furați, după cercelările făcute până acum, ating cifra de 700.000 cor. Pentru a se stabili totala lipsă de bani se recere o cercetare de vre-o câteva săptămâni, fiind mare încurcală. Comitele suprem a dispus sigilarea localităților casei. Încontra casierului Schuller Móríc (de ce nație va fi? N. R.) s'a pornit cercetare, pentruce a fost chemat la procuratura din Deva, dar ițigul simțindu-se ars la degete a tulit-o și azi judecătoria îl curentează.

Ne așteptăm la curioase descoperiri.

— **Necrolog.** Primim următoarele: Subscriții cu inimă dureroasă aduc la cunoștință, că iubitul lor soț, tată, socru resp. bunic George Carabașiu paroh gr. or. român în Dubești a răposat în 22 August (4 Sept. 1907) în anul 68, al vieții și 49 al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământesti ale scumpului defunct se vor așeza spre odihnă veșnică în 24 August (6 Sept.) Vineri p. a. la 9 ore în cimiterul din Vereșmort. Odihnească în pace! Aurel, Romulus fii. Ana Carabașiu soția. Minerva nepoată. Anița n. Crăciun, Silvia n. Bugariu nurori.

Ultime informațiuni.

— **Inmormântarea lui Iosif Vulcan.** —

Iată raportul telefonic ce am primit despre această înmormântare:

»Rămășițele mortuare au fost transportate înainte de amiază în catedrala gr.-cat. cernită în doliu. După amiază la orele 2 a început prohodul, oficiat de P. S. Sa Episcopul dr. D. Radu, cu strălucită asistență. Cânta corul elevilor din preparandie. Vorbirea funebrală a rostit-o dr. C. Bulc, secretar consistorial, făcând profundă impresie.

»Cosciugul a fost pornit spre cimitir într'un car mortuar, tras de 6 cai. Un alt car eră plin de cununi, între cari s'a remarcat cununa Academiei Române, cu panglica *treicoloră*.

»Din partea Academiei Române a vorbit dr. Ath. Marienescu, bun amic al decedatului, arătând activitatea și meritele lui Iosif Vulcan ca literat și fruntaș al neamului.

»Fondul de teatru a fost reprezentat de dl Iosif Blaga, profesor în Brașov, care a depus o cunună frumoasă.

»Au asistat toți românii din loc: Vicarul V. Mangra, dr. Aurel Lazar, N. Zigre, dr. I. Buna și alții, iar mai din departe, dela Chișineu, fruntașul M. Veliciu, rudenie și amic al decedatului. De asemeni și din societatea maghiară.

»Jalnica văduvă a primit număroase condoleanțe din toate părțile locuite de români.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

La „Cănele negru”.

Recomandă
băcănă sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comerciantul român!

Telefon 441.

Telefon 441.

Prima Societate de Credit Funciar
Român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 28 Septembrie stil vechiu a. c., urmează a se ține licitație prin oferte închise și fără drept de supralicitare la sediul acestei Societăți, strada Colței Nr. 27, București, pentru vânzarea de veci a moșiei PISCUL RUSULUI din comuna Dagăța, județul Roman.

Intinderea totală a acestei moșii este aproximativ de 174 fălci, din care ca 76 fălci pădure, restul arătură, fânețe și imașuri.

Licităția va începe dela suma de lei 66,000.—. Garanția cerută la licitație este de 5,000.— lei în scrisuri funciare rurale.

Condițiunile speciale pentru vânzarea acestei moșii se pot vedea la sediul Societății în orice zi de lucru între orele 11 a. m. până la 6 p. m. Ele fac parte integrantă din contract.

Ofertele trebuesc făcute pe formularele date de Societate, la care se găsesc alăturate condițiunile speciale de vânzare.

Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de Administrație.

Diracțiunea.

Velyko Velyty

fabricant de opinci, ghetе, păpuți
și fabricant de pei

RUMA (Slavonia).

Vind și cumpăr:

PEI de marhe ne lucrate (verde)
PEI de caii
PEI de viței
PEI de oaie
PEI de miei
PEI de vulpe
PEI de lievastin
PEI de dior
PEI de iepuri
PEI de porci

Miere strecurată.

Ciară și ciară ne topită.

Lână de tot feliu.

Coadă de cai și păr de marhe.

Fer bătrân și arame.

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de diferite
pieluri, anume opinci recunoscute
de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

Cel ce dorește a avea
RACHIE

ieftină,
FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul
Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate
răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

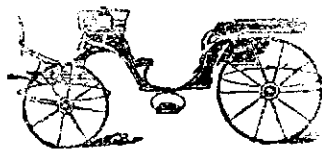
Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Szeszák S. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndestulește
— orice pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile
moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fier
care porțe a trăsuroi: fabricăm roate, facem lucruri
de fierar, pielar și de lustruit subț condacera mea personală, cu prețurile cele mai moderate. —
Ținta noastră principală e: lucrarea bună și solidă, dar
ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat
comandelor din provincie. —
Recomandăm diversele părți de trăsură, cari se vând; așa
numitele „mântuitoare de noroi” cu șezutul închis bine.
Fondat în 1870. — Prețurent gratis.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TARSA

:: FABRICĂ DE CEASORNICE DE TURN ::

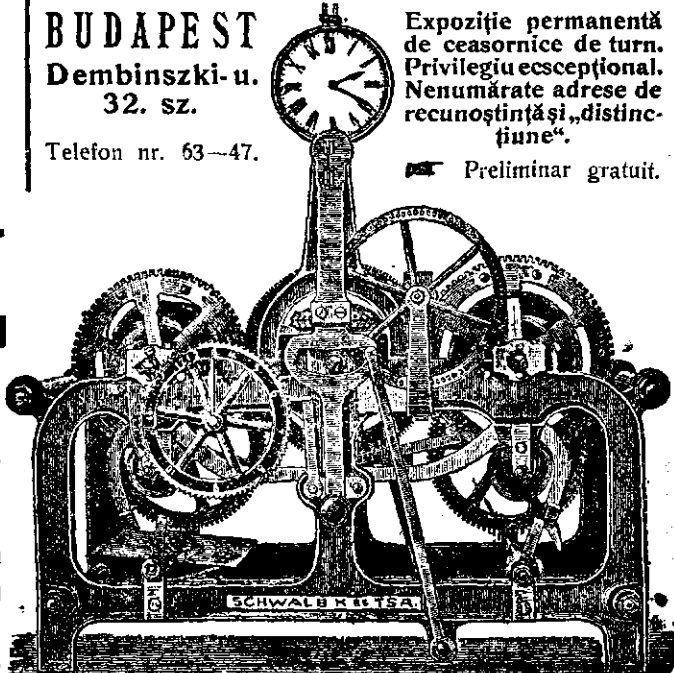
BUDAPEST

Dembinszki-u.
32. sz.

Telefon nr. 63—47.

Expoziție permanentă
de ceasornice de turn.
Privilegiu excepțional.
Nenumărate adrese de
recunoștință și „disting-
țiune”.

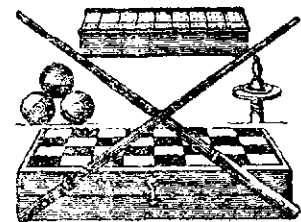
Preliminar gratuit.

DÓSA FARKAS

fabricant de biliard în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás király-tér nr. 3.

Deposit de biliard gata. Pregătesc mese de biliard și le reparaz atât în oraș cât și în provincie, imediat. Țin

în depozit **bastoane de biliard** (daco) biutele de biliard de **bansolin** și **fildes**, (os de elefant), apoi: **cretă**, **piele de biliard**, **lipici** și ori-ce alte lucruri trebuincioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru **cafenele**, **cofetării** și **locuințe**.

Se caută

pentru România

— la 4 ore depărtare de Turnu Severin —

un viaș cu școală

având cunoștințe de grădinărie și pomologie pentru o fermă cu 12 pogoane (6 hectare) vie americană, parte plantată, parte a se plantă, grădină de flori și de zarzavat cu pomi roditori pe rod și în școală. Să fie căsătorit, nevasta lui trebuind a se ocupa cu menagiul și bucătăria casei, cu lăptăria, cu creșterea păsărilor și a porcilor. Se cere contract pe trei ani până la punerea viei și a pomilor pe rod.

A se adresa la dl **M. R. Catalan**, Turnu-Severin, trimițând actele, referențele, precum și condițiunile.

Pentru bărbați și femei

în caz de curgere acută și cronică medicamentul cel mai sigur este

capsulele Sanid

lucru adeverit deja. O cutie (100 bucăți) costă 6 cor., alăturându-se ș-o broșură privitoare la folosire. Cu mandat poștal.

Pentru slăbire și impotență, singurul medicament sigur sunt **capsulele de putere ale lui dr TIMKÓ**. O stielă 10 cor. Trimite

Farmacia „Magyar Király”

Budapest, V., Marokkói-utca 2. Tr.

CORNEL N. DEMETER

FARMACIST ÎN SZÁSZVÁROS. 2

PREPARATE ECONOMICE.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia, lapte mai mult și mai bun. De mare însămnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stârpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun, — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii suferă mult de mâncărimea păduchilor, prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor, — ba chiar slăbindu-și, astfel în cât în loc de a li să ridica prețul, chiar perd din valoare. De-aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare, căreia îi e prețul 20 și 40 fileri. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la oameni să întrebuințeze cu efect sigur. Are favorul că nu murdărește ca alte unsori pentru păduchi.

Extracte pentru prepararea rumului, a diferitelor liqueruri și altor beuturi. Cine voiește a-și prepara rum, liqueuri și alte beuturi foarte bune și ieftine să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare beătură.

Rum de beut	Rachiu de drojdie	Extracte de liquer Al-
Rum fin pentru thee	Beătură dulce de vișine	lasch
Șlivoviță: 4 deci spirt	Beătură amaricanta de	Liquer de Pere
curat, 6 deci apă și de	Alpi	Liquer de Cireșe
40 fil. extract de șli-	Rachiu de bucate	Liquer de Marasquino
voviță	Rachiu de prune	Liquer de Vanille

Thee foarte fină! Pachet cu 20 fil., 1 cor. și 2 cor. Kilogramul cu 8, 10 și 20 coroane.

ADRESA cumpărătorului să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comuna, nrul casei, poșta ultimă și comitatul.

Julius Seidl

prima fabrică de mașini și fierării în Vârșeț

recomandă fabricatele sale:

Pompe pentru fântâni, pompe pentru apă, vinuri și oțet.

Pompe pentru locomotive, cazane și mașini de aburi
Armatură, bănci rotative, drege și alte mașini și unelte.

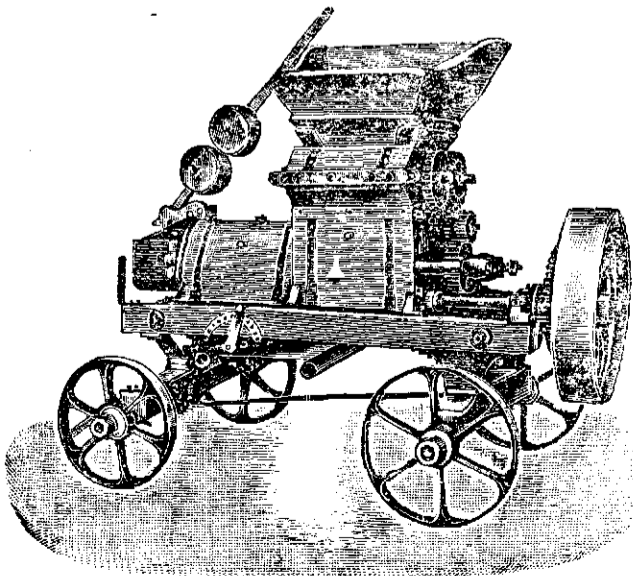
Pe urmă avem:

strugitori de porumb și de struguri, prese de vinuri pentru a fi puse în lucrare cu mâna sau cu puteri de mașini.

Primesc sfredeli în pământ și fac fântâni și produc toate mașinile de sfredelit necesare.

Reprezentantul în ARAD:

Kovács S. és Tsa
(palatul NEUMANN).

GEORG KAPFER

măstru de sculptură în piatră.

Temesvár-Fabrik, Andrassy-ut 16 și Versecz, colț cu strada Rudszitz și Rathaus.

și recomandă

magazinul de plăci de marmoră pentru mobile tot asemenea de

Monumente

atestat propriu

Având un magazin bogat, liferez mai ieftin ca ori ce concurență.

Recomandându-mă on. public, cu stimă

Georg Kapfer

măstru de sculptură în piatră

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5% interese neto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

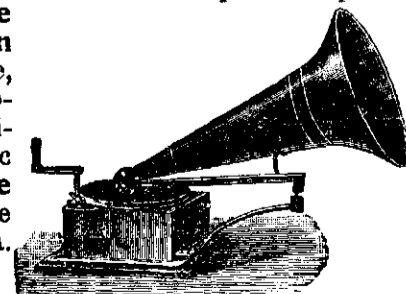
Nici la o familie nu-i iertat

să lipsească gramofonul!

Prețuri foarte ieftine! Phonograful lui Edison dela 5 fl. în sus Gramophon cu plăci dela 9 fl. în sus. Automate pentru ospătari dela 35 fl. în sus. Suluri plăci duple mare asortiment. Noutăți Gramophon suruitor! Ilustrate cu cântece și note, bucata 20 cr. Catalog ilustrat despre Phonograph, Gramophon și Automate se trimite gratuit și scutită de timbru. Primesc tot felul de plăci întrebuințate sau le schimb după plac. Cel mai ieftin izvor de ajustare pe acest teren în întreaga Ungaria.

Tóth József,
comerciant de gramophone Corespondență în orice limbă.
Szeged, str. Könyök nr. 3. Noul plăci românești!

Puțin venit, mare circulație!
Nu este un cadou mai frumos decât un gramophon.

Haas Lajos,

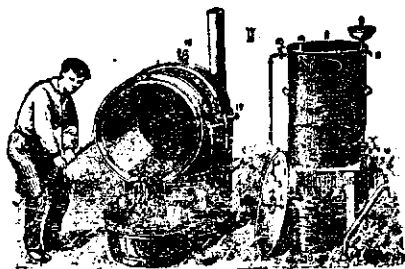
măestru-lucrător de aramă,

Budapest, VII., Dohány-utca nr. 34.

Instrumente de fabricare de spirt, cognac, liquer, fuică și instrumente de a condensa a-cestea.

MARE MAGAZINĂ.

Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi. Vase de fert cafea, vase de spălat curățit.

— — — Prețuri ieftine. — — —

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la

H. ZEIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de utensilii pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de birouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Premiat la toate expozițiile la cari a luat parte ca exponent.

Victor Hess Sibiu

Prima fabrică transilvăneană de bascule cu poduri (cumpene)

INTEMEIAT LA 1896.

INTEMEIAT LA 1896.

Ofer articole de clasa primă:

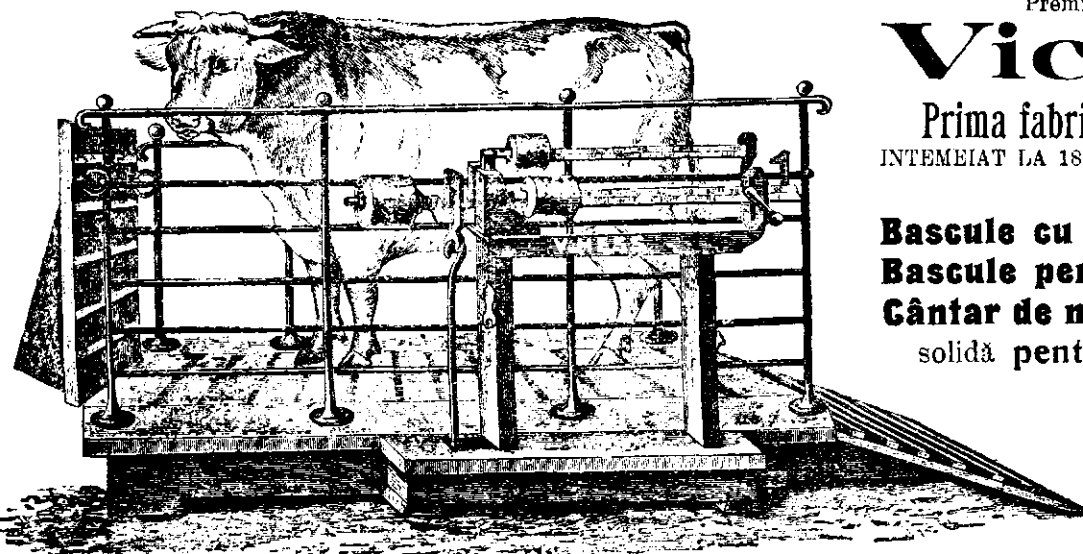
Basculă cu pod de cântărit vite și cară încărcate poveri.
Basculă pentru vite cu grilaj de fer și întreg tot din fer.
Cântar de magazin și balanțe decimale construcția cea mai solidă pentru trebuințe economice pentru orașe, comune în toate mărimile și execuțiile

Garanție se dă pentru fiecare cântar.

Reparaturi și schimbări, amănunțat specialității, se execută grabnic.

Referințe dela firme și autorități, primul rang, stau la dispoziții.

Liste de prețuri gratuit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar	1.200,000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	6.000,000.— Cor.
Fond de rezervă	900,000.— Cor.	Circulațiunea anuală	150.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de

casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui **G. Oszy**, îmi iau voe a aduce la cunoștința prea on. public, că în fabrica mea se ecsecută tot felul de **CASSE** și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panțerate se ecsecută după cele mai nouă sisteme engleze și americane sigure contra focului și spargerei pentru care dau deplină garanție.

Atrag atenția onor. public interesat a nu confunda fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material s l a b și prin urmare fără valoare.

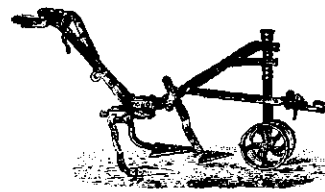
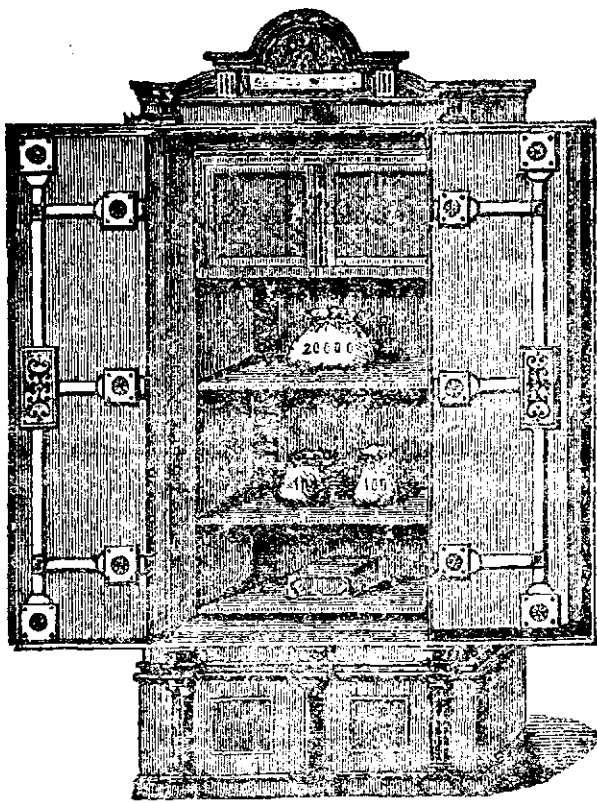
Rugând pe prea on. public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distinsă stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosenangergasse nr. 9.

■ Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco. ■

Pluguri de săpat.

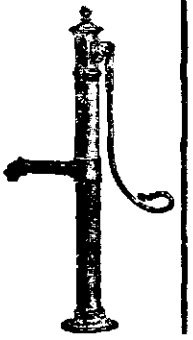
Pressa de vin patent continauativă a lui NEUKOMM

„Archimed“ pentru mână și de mână cu mașina, profitul mustului e de 80—90%, Aparat de pasteurizat, Aparat patentat de cognac al lui Neukomm, Caldare de vinars Neukomm pentru comină (Trester), drojdii, prune și alte poame, Pompe de vin portative pentru un conduct (maț) de 1 1/2 zol Cor. 120—.

Nou! Tăietor de butuci de viță indispensabil **Nou!** la tăiatul viței, Aparat patentat al lui Neukomm pentru mobilitatea viței aratra pentru vie, **Pompe de fântâni**, Moară de struguri, Mașină de cules boabele de struguri, **Sondă pentru fântâni artezice**, Apă sănătoasă de beut și apă bună pentru folosire din izvoare adânci, prin sondă precum și cognac bun vechi reco-

mandă **Nal. Neukomm's Söhne** — fabrică de mașine și aratur — în VERSEZ (Ungaria de Sud).

— Struguri de mașă și oțoi de vie (Schmittreben) de 120 de specii nobile sunt în fiecare toamnă de vânzare. — CERETI LISTA DE PREȚURI.

In atențiunea oamenilor străduitori!

Firma T. Szücs és társa Nagyváradon, Füzesi-fatelep 3.

recomandă mașinările de mână în formă nouă și practice pentru fabricarea olanelor de ciment pentru acoperișe de casă se pot fabrica cu acesată mașină din amestec de ciment și năsip, țigle solide pentru acoperișe, prin cari în ținuturi năsipose sau de pe lângă riuri năsipose, cu un capital mic se poate asigura un venit mare. Pentru fabricare în stil mai mare, cu plăcere ne ducem ca tovarăși cu mașinile noastre.

Arhitecții și domeniile și-le pot face în propria lor regie, fiindcă amșinile sunt portative și se pot instala ori unde.

Rugăm interesul publicului! și să binevoiască a cere informații personal sau în scris, dela firma de sus, unde se poate vedea modul de fabricare, țiglele gata și cum se construiește din ele coperișul.

La comandă ne rugăm să Vă provocați la acest ziar.

Premiat cu premiul I la București în 1894.

Sculptor român.

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și învățători, precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în orice vreme cu orice fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfintele noastre biserici creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple), Străni, Tronuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre etc.

în orice stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construesc PLANURI după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atragând atențiunea On. public asupra împrejurării, că chiar bunăcuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumusețeze!

Rog bunăvoința în special a On. oficii și comitete parohiale. Cu tot respectul semnez:

I. Iuliu Bosioc,
sculptor în Berliște, poșta Jám (Banat).

Promovat cu distincție de școala de sculptură.

Medalie de aur pentru lucrări de artă.

Atelier propriu de ornamentație artistică

BRAUN ANTAL

cel dintâi pregătitor de instrumente din Ungaria sudică.

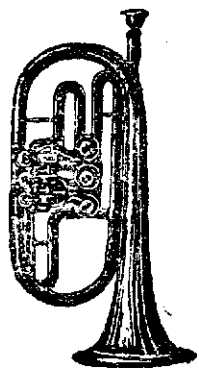
Temesvár (Belváros), Jenőherczeg-u. 14, (casa propr).

Furnisorul alianței trenurilor de stat. Furnisorul nenumăratelor orchestre particulare, a pompierilor, de teatru, școalelor de oraș, precum și a mai multelor instituțiuni școlare.

Mare asortiment de vioare, harmonici, de cimbale, construcția cea mai bună toate pregătite în atelierul meu, precum și instrumentele recunoscute bune de aramă, lemn și alană.

Magazin de tot felul de vioare originale italiene, franceze, maghiare, germane și violoncele. Tot felul de opuri muzicale.

Reparaturi se efiuesc grabnic și punctual. Instrumente vechi cumpăr sau schimb cu altele. Tot felul de instrumente pentru organizații de orchestră. Prețurile cele mai moderate. — Catalog ilustrat se trimite gratuit și nefrancaț.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efiuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fies, rente vestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din, urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplate;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine recoviste ș. a prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucurus ovés, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmof nut: eșuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 890.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul grâu, secara, ovézul și toată economia!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!